

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ
24

YASAMA YILI
3

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

17 Ekim 2012 Çarşamba

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU
GÖRÜŐME TUTANAKLARI

17 Ekim 2012 arŐamba

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Ülkemizde kooperatifçilik ve kadın kooperatiflerinin mevcut durumu, sorunları ve çözüm önerileri konusunda yapılan çalışmalar ile kadının eğitim, sağlık ve istihdama katılımındaki durumu hakkında	1:37

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:16
AŞkın ASAN (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Bakan Yardımcısı)	3:6, 9:12, 13:14, 16
Kemalettin AYDIN (Gümüşhane)	4
Hülya GÜVEN (İzmir)	5, 8:9
Banu TUNCAY YILDIZ (KSGM Ekonomik Statü Daire Başkanı)	6:8, 14:15
Gökçen ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya)	10:12
Ayşe Nedret AKOVA (Balıkesir)	10
Nurcan DALBUDAK (Denizli)	12:14
İKİNCİ OTURUM	17:37

Cevdet YILMAZ (Kalkınma Bakanı)	(Bingöl)	18:28, 30, 32, 33:37
Öznur ÇALIK	(Malatya)	22, 25, 26:27, 28:30, 34, 35
Gürkut ACAR	(Antalya)	25
Gökçen ÖZDOĞAN ENÇ	(Antalya)	25, 26, 33, 34
Sebahat TUNCEL	(İstanbul)	30:32
Hülya GÜVEN	(İzmir)	32
Nurcan DALBUDAK	(Denizli)	32:33
Safiye SEYMENOĞLU	(Trabzon)	33

Açılma Saati: 10.38

Kapanma Saati: 13.08

17 Ekim 2012 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.38

BAŞKAN: Azize Sibel GÖNÜL (Kocaeli)

BAŞKAN VEKİLİ: Binnaz Toprak (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Öznur ÇALIK (Malatya)

SÖZCÜ: Tülay KAYNARCA (İstanbul)

KÂTİP: Mesut DEDEOĞLU (Kahramanmaraş)

0

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekillerimiz, Sayın Hükümet Temsilcimiz, basının güzide temsilcileri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin 24'üncü Dönem Üçüncü Yasama Yılı ve 2'nci Toplantısını açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Toplantımızın verimli olması dileğiyle Başkanlık sunuşlarına başlıyorum.

Değerli milletvekilleri, öncelikle komisyon tarafından hazırlanan geçen sene kurduğumuz iki alt komisyonun raporları basıldı ve dağıtım işlemi yapıldı. Bunlardan bir tanesi Anayasa, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Açısından Anayasa konulu raporlarımızdı. Raporlarımız, sivil toplum kuruluşlarına, üniversitelerin kadın çalışma merkezlerine, alt komisyon çalışmalarına katılan değerli uzman, hocalar ve sivil toplum kuruluşu üyelerine, bakanlara, kadın milletvekillerimize, komisyon başkanlarımıza ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde yer alan diğer ilgililerin hepsine gönderildi. Diğer milletvekillerine ve göndermek istediğimiz birimlere de -gene listeliyoruz- peyderpey göndereceğiz ama ilk etapta bu dağıtımların yapıldığını haber vermek isterim.

İkinci olarak, geçen hafta bahsettiğimiz bir konu vardı. Bununla ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Çiçek'le bir toplantı yaptık. Bu toplantıda geçen komisyon toplantısında konuştuğumuz hususlar üzerine, özellikle Komisyonumuzun esas komisyon olması konusundaki taleplerimizi ilettik. Bununla ilgili önümüzdeki dönemde bu husustaki ısrarımızı devam ettireceğiz. Aynı zamanda komisyon toplantılarımıza grup başkan vekillerimizi de davet edeceğiz. Onları da bu hususta yine bilgilendireceğiz. Onların da grupların da bu konuya destek ve İç Tüzük'le ilgili ya da hukuki olarak yapılacak düzenlemelere katkı koymalarını grup başkan vekillerinden de isteyeceğiz. Bu hususta çalışmaların devam edeceğini belirtmek istiyorum.

Yine geçen haftaki toplantımızda kurulacak alt komisyonlara ve oluşturulacak çalışma gruplarına karar vermiştik. Bir hususu belirtmiştik. Özellikle Türkiye'deki boşanmaların oranlarıyla

ilgili neler yapılabilir; bununla ilgili bir alt komisyon kurabilir miyiz diye konuştuk ama Meclis Başkanlığına verilmiş olan araştırma önermeleri olduğunu, dolayısıyla onların gündeme alınıp alınmayacağına bir bakmak gerektiğini söylemişim. Komisyonumuzda kurulmasının uygun olacağı kanaati var Meclis Başkanlığında da konuştuğumuzda. Dolayısıyla Komisyonumuzda bir alt komisyon daha kurabiliriz. Yani üç alt komisyonumuz olacak. Bunlardan bir tanesi istihdam dedik, kadın istihdamının artırılması çok geniş başlıklı dedik. Gerçi bu alanda birçok çalışma belki var ama yapılmış çalışmalar var ama bu konu da çalışmaların sürekli devam etmesi gereken bir konu çünkü Türkiye büyüyen bir ülke ve kalkınma hamlesi yapan bir ülke. Dolayısıyla istihdam oranlarının, hem tüm istihdam oranlarının hem de kadın istihdamının -özellikle kadın istihdamının- oranlarının artmaya doğru gittiğini görüyoruz ama bunun yeterli olmadığı, üzerinde çalışılması gerektiği bir gerçek. Dolayısıyla bu alanı da her ne kadar çalışılan bir alan da olsa yine çalışılmaya ihtiyacı var diye düşündüğümüzden istihdamla ilgili bir alt komisyon kuracağız.

Bir de bu politikaların hayata geçirilmesi ve -politika dediğiniz şey direkt aslında kaynakla ilgili- bunu hangi kaynakla, nasıl yapacağız, yani bütçeleme konusu alanını da çalışacağız.

Bir de boşanmalar dedik. Üç alt komisyon, dolayısıyla tüm milletvekillerimizin belki de yoğun olarak görev alacağı bir alan olacak. Dolayısıyla çalışma gruplarını bu alt komisyonlar devam ederken oluşturmak zor olabilecek çünkü buna hem uzmanımız belki yeterli olmayabilecek. Dolayısıyla çalışma gruplarını şu anda şey yapıp alt komisyonların çalışmasına başlamak gibi bir düşünce var. Bu konuda özellikle Meclis Başkanına gittiğimizde arzu ettiğimiz eşitlik uzmanı, Türkiye Büyük Millet Meclisinde eşitlik uzmanı istihdamı konusunda bir çalışma yapılmasını talep ettik. Eğer o olgu gerçekleşirse Türkiye Büyük Millet Meclisinde, özellikle Komisyonun bu konudaki hem uluslararası gelişmeleri, mevzuatı takibi konusunda hem ayrımcılıkla ilgili hem diğer alanlarda, tüm bu hususlarda eşitlik uzmanının katkısının büyük olacağı, dolayısıyla o uzmanı temin ettikten sonra çalışma gruplarını oluşturmak, Komisyonu bu şekilde beslemek çok daha iyi olacak diye düşünüyoruz.

Üçüncü olarak da size bir broşür dağıttım. Burada oluşturulacak alt komisyonlar geçen hafta düşünülsün dedik ama tam böyle kesin dönüşler olmadı, o yüzden bugün talep ettiğimiz alanları işaretler isek hep birlikte bir dahaki toplantıda da üyelerimizi belirleyip çalışma takvimimize başlayabiliriz diye düşünüyorum. Bu hususta boşanmalarla ilgili bir komisyonun kurulmasıyla ilgili bir karar almamız gerekir.

Türkiye'deki boşanmaların hızı veya işte sebepleri nedir konulu ya da sonuç önerileri nasıl olmalıdır gibi bir komisyon kurulmasını ben oylarınıza sunmak istiyorum: Kabul edenler... Evet, kabul edilmiştir.

Şimdi, bu işaretlemeleri de yapıp bize iletirseniz bir dahaki toplantıda da tüm komisyonların üyelerini belirleyerek çalışmamıza başlarız.

Değerli arkadaşlar, bugünkü toplantımızın ilk bölümünde kooperatifçilik konusunda bir duyuru yapmak istiyorum. Bugün saat 13.30'da Ankara'da Ticaret Odası Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı'nda Sayın Başbakanımız tarafından Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planı'nın kamuoyuna duyurulacağı geniş katılımlı bir toplantı gerçekleştirilecektir. Bu toplantının duyurusunu da burada yapmak istiyorum çünkü biraz sonra kooperatifçilikle ilgili, özellikle kadın kooperatiflerinin kurulmasında önemli bir çalışma yapıldı, bu çalışmanın arkasından o strateji toplantısına katılmak isteyen milletvekilleri olursa da bunu duyurmak istedim.

7 Kasım'da da Gümrük ve Ticaret Bakanımız Sayın Hayati Yazıcı'nın Komisyona geleceğini de buradan duyurmak istiyorum. Kooperatifçilikle ilgili diğer bölümünü o toplantıda, o sunumda alacağız.

Şimdi, birinci bölümün arkasından, özellikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın kadın istihdamının artırılmasında etkili bir araç olan kooperatifçilik konusunda sunumundan sonra Kalkınma Bakanımız Sayın Cevdet Yılmaz saat 12.00'de toplantımıza katılacak. Tüm toplantılarımızda özellikle Bakanların katılımını önemsiyoruz. Özellikle 2010 Başbakanlık genelgesi uyarınca kamuda kadın istihdamı, karar mekanizmalarındaki kadın varlığının sorgulanacağı bu politikalarla ilgili bakanlıkların, kamu kuruluşlarının neler yaptığını, artı Kalkınma Bakanlığına bağlı kalkınma ajanslarının daha efektif ve kadın istihdamının ya da kadına yönelik sosyal içerme projelerinin daha güçlendirilmesi adına bugünkü Bakanlıktan bu sunumları alacağız ama tüm bakanlıkları bu konuda bir durum tespiti yapmak ve nasıl birbirimize destek sağlayabiliriz, bu konuda onların ne adım atması gerektiğini ve en son olarak da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımızı davet etmek istiyoruz ki tüm bakanlıklarda, özellikle bu hususlarda, özellikle eşitliği sağlama konusunda yaptıkları çalışmalar ve özellikle de her bir bakanlıkta eşitlik biriminin ya da eşitlik uzmanı istihdamının sağlanması konusunda da taleplerimiz olacak. Burada hep birlikte bu görüş alışverişini bakanlarımız geldiğinde ortak yapacağız.

Ben, şimdi, sözü daha fazla uzatmadan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın sunumuna, Sayın Bakan Yardımcımız Aşkın Asan'a bırakmak istiyorum. Kadın Statüsü Genel Müdürlüğünden de arkadaşlar var.

Ülkemizde kooperatifçilik ve kadın kooperatiflerinin mevcut durumu, sorunları ve çözüm önerileri konusunda yapılan çalışmalar konusunda bilgileri sunmak üzere sözü sıra bırakıyorum, söz sizde.

Buyurun Sayın Bakan Yardımcım.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak bizler kadın istihdamını artırma amacıyla her alanda yoğun çalışmalar yürütmekteyiz. Kadın kooperatiflerinin etkinliğini artırmak da bu çalışmalardan sadece bir tanesi ama en önemlilerinden biri. Kadın kooperatifleri yoksulluğa çözüm bulmada önemli kalkınma araçlarından biri olarak nitelendirilmektedir. Kadınların arasında ortak iş yapabilme ve dayanışma kültürünü geliştirir. Kadınların emeğini daha görünür kılar. Kadınların örgütlenme yoluyla kayıtlı istihdama dâhil olmalarını sağlar. Yine ülke ekonomisinin güçlenmesinde büyük katkı sağlar. O yüzden biz de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak kadın kooperatiflerini, kadın istihdamını arttırmada çok etkili bir araç olarak gördük.

Şu anda ülkemizde yönetim organları ve üyelerinin tamamı kadın olan 126 tane kooperatif bulunmaktadır. Bunlardan 74 tanesi işletme kooperatifi, yine kırsal kalkınma kooperatifi 36 tane, küçük sanat kooperatifi 6, tüketim kooperatifi 4, üretim ve pazarlama kooperatifi 3, konut yapı kooperatifi 2, yayıncılık kooperatifi 1, bir de üst birlik dediğimiz, o da sadece 1 tane. Kadın kooperatiflerinin karşılaştıkları sorunlara baktığımızda üst birliklere üye olmada, noter ve ticari sicile kayıt giderlerinin maliyetli olması en önemli sorun olarak kaydedildi. Yine yatırım faaliyetleri için yeterli kredi desteklerini bulamamaları, birlik kurmak için belirlenen aynı bölgede aynı sektör ve mesleklerde faaliyet göstermesi koşullarının kadın kooperatiflerinin birlik oluşturmasında bir sorun olarak ortaya çıkmakta. Yine vergiler çok maliyetli kadın kooperatifleri için. Bir başka sorun da -bunu da sıklıkla dile getirmekteler- yönetim organlarında görev yapan kadınların da sigortalı kapsamında sayılmamaları bizlere gidip alan ziyaretleri...

KEMALETTİN AYDIN (Gümüşhane) – Kooperatifçiliğin eksiklikleri mi yoksa kadınlara yönelik bir eksiklik mi?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN –Şimdi, o şu şekilde görülüyor: Erkeklerin oluşturduğu kooperatiflerde bu vergilerin yüksek olması, kayıt gibi giderlerin yüksek olması çok fazla önemsenmiyor çünkü zaten, biliyorsunuz, erkeklerin bir sermaye kaynakları ek olarak bulunabilmekte ama kadınların biz kooperatif kurmalarını teşvik ettiğimizde, en az 7 kadın bir araya gelip kooperatif kurmak istediklerinde bu paraları genellikle eşlerinden istiyorlar ya da başka bir yerden. Onun için çok basit gibi görünse de noter kayıtları, vergi giderleri, bunlar. Artı, bir de yönetim organında kadınların sigortalı olamaması da en büyük sorun alanı olarak bizlere söyleniyor. Deniliyor ki: “Sizler eğer pozitif ayrımcılık yaparak, kadın kooperatiflerine özgü bir ayrımcılık yapabilirseniz o zaman bunların sayısı artar.” Şimdi, açılıp da kapanan kooperatifleri de inceledik. Mesela açılıyor ama üç ay sonra, altı ay sonra, bir yıl sonra kapanan kooperatifler. Sorunlar genellikle bunlar olarak bizlere bildirildi.

BAŞKAN – Hülya Hanım bir şey sormak istiyor.

Sayın Güven'e bir söz verebilir miyiz Sayın Bakan Yardımcım, müsaadenizle.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Tabii ki.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Burada aslında sorun erkekler de olsa aynı basamaklardan geçiyorlar, değil mi, erkekler için de bir ayrıcalık yok?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Evet, erkekler için bir ayrıcalık yok.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Kadın olması, pozitif ayrımcılığının olmamasını söylüyorsunuz...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Evet, evet.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Yani daha farklı olması gerekir diye.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Yok, herkes için aynı. Bu şartlar, bu vergiler olsun tüm şartlar herkes için aynı. Bizim burada dile getirmek istediğimiz, yani çözüm için önerdiğimiz şey, kadınlara ayrımcılık tanınarak onlardan bu ücretlerin tahsil edilmemesi, alınmaması ve işlemlerin kolaylaştırılması çünkü kooperatif kurmak için bir araya gelen kadınların başka ek gelirleri yok. Zaten bunlar memur olsalar kooperatif kurmazlar, bir yerden gelirleri olsa, maaşları olsa ama kadın istihdamını arttırmak amaçlı kadın kooperatiflerinin kurulmasına baktığımızda destek kesinlikle gerekmekte, yani zaten Anayasa'ımızın 10'uncu maddesi de -ters taraftan okuyunca- kadınlara ayrımcılığı bize emrediyor, aslında bakacak olursanız. O yüzden bu konularda ayrımcılık yapılmasını biz öneriyoruz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Bu amaçla tabii biz de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak 8 Aralık 2011'de kadın kooperatiflerinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerinin paylaşılmasıyla ilgili bir panel gerçekleştirdik. Bu panele kamu kurumları, kooperatif birlik ve üst birlikleri, kadın kooperatifleri, kadın emeğini değerlendirme vakfı, finans kurumları ve toplam katılımcı sayısı 91 olan akademisyenler de katıldı. Panel sonucu raporumuzu oluşturduk ve bunlar şu anda web sayfamızda yayınlanıyor. Yine 29 Mart 2012 tarihinde Kadın Kooperatiflerinde Yaşanan Sorunlara Ortak Çözümler Çalıştayı gerçekleştirdik. Yine bu, kamu kurumları -biraz daha az sayıda katılımcı içerdi ama- Kadın Kooperatifleri Birliği, Kadın Kooperatifleri, Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı ve akademisyenlerden oluştu. Bunların da yine aynı şekilde raporu oluşturuldu ve web sayfamızda bulunmakta. 18 Haziran 2012 tarihinde biz Gümrük ve Ticaret Bakanlığı temsilcileriyle birlikte bir değerlendirme toplantısı yaptık. Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü temsilcisi ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ortak bir çalışma yürüttü ve biz burada

basamak basamak taslak üzerinde çalışarak değişiklik önerilerimizi belirginleştirdik ve 27/9/2012 tarihinde de bu öneriler Gümrük ve Ticaret Bakanlığına bizim tarafımızdan sunuldu.

Yine 20 Eylül 2012 tarihinde mevzuat değişikliğiyle ilgili önerileri değerlendirme toplantısı yaptık. Şimdi, bizim önerdiğimiz birtakım kanunlarda değişiklik yapmak gerekiyor, beş ayrı kanunda. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda değişiklik yapmamız gerekiyor. 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de değişiklikler yapmamız lazım. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda değişiklik yapmamız lazım. 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nda değişiklik gerektiriyor. Bir de 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda değişiklik yapmamız gerekiyor.

Şimdi, uzmanımız size, sorun, bizim çözüm önerimiz ve hangi kanunda değişiklik yapmamız gerektiği ve onun yanı sıra, hani demin de bahsettiğim gibi, biz Gümrük ve Ticaret Bakanlığıyla birlikte bir dizi çalışmalar yaptık, hatta KEFEK Başkanımız da bu çalışmalara kendileri bizzat katıldılar. Orada bazıları üzerinde ittifak ettik, yani tamam ve onlar, bunları şu anda kendi hazırladıkları değişiklikte gerçekleştirdiler. Yani bizim istediğimiz, talep ettiğimiz hemen hemen yüzde 95 oranında gerçekleştirildi ama ittifak sağlayamadığımız bazı hususlar var. Onların daha detaylı çalışılması lazım. Onlar da çok önemli. Belki Hayati Bakanımız geldiği zaman, eğer siz de bunları olumlu buluyorsanız, siz de evet, bu şekilde değişiklik yapılması lazım diyorsanız bunları da önerebiliriz. Yani birlikten güç doğar. Hep beraber her koldan çalıştığımızda kadın kooperatifçiliğinin şu anda kadınların kurdukları kooperatiflerde yaşanan sorunları bu şekilde çözeceğimize eminim.

Ben şimdi Banu Hanım'a sözü veriyorum. Devam edelim Banu Hanım.

KSGM EKONOMİK STATÜ DAİRE BAŞKANI BANU TUNCAY YILDIZ – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Sayın Bakan Yardımcım, değerli milletvekilleri; sizi Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü adına saygıyla selamlıyorum.

Bakan Yardımcımızın belirttiği gibi, kadın kooperatifçiliği bizim için önemli bir konu ve kendisinin başkanlığında bu konu üzerinde çok yoğun bir şekilde çalıştık. Elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda çözüm yollarını üç ana başlıkta topladık. Mevzuat çalışması yapılması gerekliliği, kuruluş aşamasında kooperatiflere danışmanlık hizmeti desteğinin sağlanması ve işletim sürecinde eğitim ve danışmanlık desteğinin verilmesi gerektiğini üç ana başlık olarak çözüm önerilerimizde topladık çünkü 126 tane kadın kooperatifi kurulmuş olmakla birlikte bunların 70 tanesi şu an aktif olarak çalışmakta, 56 tane kadın kooperatifi maalesef mali sıkıntılar, yönetim sürecindeki sıkıntılardan dolayı kapatılmış durumda. Mevzuat çalışması için 18 Haziranda Gümrük Bakanlığıyla bir araya geldik, 20 Eylülde de bize ilettikleri, bizim onlara ilettiğimiz 27 Ağustos tarihindeki tasarı önerimizde cevaplarını iletiler, ortak aldığımız karar doğrultusunda 1163 sayılı Gümrük Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Kanunu'nda değişiklik önerisi olarak şu önerilerde bulundular: Ticaret sicil

işlemlerinden dolayı, 492 sayılı Harçlar Kanunu, ortaklarının tamamı kadın olan kooperatiflerde muaf olacak ticaret sicili işlemlerinden, aynı zamanda Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ücretsiz olarak yayınlanması, tescile tabi işlemlerin ve ilanların ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 24'üncü maddesi gereğince odaya kayıt ücreti yıllık aidat ile 25'inci maddesinde tanımlanan munzam aidatlardan kadın kooperatiflerinin muaf olması noktasında Gümrük Ticaret Bakanlığıyla birlikte hemfikir olduk.

Bizim istediğimiz muafıkların büyük bir kısmı gerçekleşmekle birlikte, Gümrük Ticaret Bakanlığının önerceği torba kanunun içerisinde kooperatif birlik ve üst birliklere üyelik şartındaki aidatlardaki muafık maalesef bulunmamakta ve bu muafıklardan sadece kooperatif birlik ve üst birliklere üye olan kooperatifler yararlanabiliyor. Dolayısıyla, biz, Gümrük Ticaret Bakanlığına öneri olarak bunlarında eklenmesi gerektiğini ifade ettik. Bakan Yardımcımızın belirttiği gibi, bu konularda sizlerin desteğinizi talep ediyoruz çünkü bu iki noktada Gümrük Ticaret Bakanlığıyla uyum sağlayamadık.

Üçüncü bir nokta da KOOP-DES projesinde kooperatif destekleme projesi Gümrük Ticaret Bakanlığının mevcut. Bunun içerisinde de kadınlara pozitif ayrımcılık yapılması noktasında hemfikir olundu. KOOP-DES projesiyle ilgili yönetmelik hazırlanacak, Gümrük Ticaret Bakanlığı bizimle paylaşacak ve biz bunu kadınlara pozitif ayrımcılık yapılması noktasında inceleyeceğiz.

Bunun sonrasında yapılması gereken bizim mevzuat değişikliği önerilerimiz ifade edildiği gibi, beş tane kanun içerisinde değişikliği kapsıyor. Gümrük Ticaret Bakanlığıyla kendi sorumlulukları altında olan kanun üzerinde hemfikir olup yapılması gereken değişiklikler ama bunun sonrasında yapılacak birtakım değişiklikler de var. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda önerdiğimiz muafiyet ortakların tamamı kadın olan kooperatiflerin ve çalışanların ücretlerinin gelir vergisinden muaf tutulması, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nda üyelerin tamamı kadınlardan oluşan kooperatiflerin kurumlar vergisinden muaf tutulması, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nda da ortakların tamamı kadınlardan oluşan kooperatiflerin ürettikleri mal ve hizmetlerin satışından elde edilecek gelirin katma değer vergisinden muaf tutulmasını biz mevzuat değişikliği önerimizde önerdik. Bunlar Maliye Bakanlığını ilgilendirdiği için bundan sonraki süreçte Maliye Bakanlığıyla birlikte çalışıyor olacağız. Aynı şekilde 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nda ortakların tamamı kadın olan kooperatiflere üye olacak dar gelirli kadınların kooperatiflere üyelik ve kooperatifin kurulmasına ilişkin düzenlenecek belgeler ve tasdik işlemleri için beş yıllık süreyle ücret alınmaması önerisinde bulduk, mevzuat değişikliğinde bulduk. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nunda da ortaklarının tamamı kadınlardan oluşan kooperatiflerin yönetim organlarındaki kadınların kanun kapsamına alınması yönünde bir değişiklik önerisinde bulduk.

Mevzuat değişikliği önerilerimizi bu şekilde tamamladık ama dediğimiz gibi, Gümrük Ticaret Bakanlığıyla 1163 sayılı Kanun'da hemfikir olmakla birlikte 193, 5520 ve 3065 sayılı

kanunlarda Maliye Bakanlığıyla, 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nda Noterler Birliği, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda da Sosyal Güvenlik Kurumuyla yakın iş birliği içerisinde çalışmalarımız devam edecek bu önerdiğimiz değişiklikler için. Bu KOOP-DES projesiyle ilgili de Gümrük Ticaret Bakanlığıyla işbirliği içerisinde bulunup pozitif ayrımcılık yapacağız.

Bunlar, mevzuat çalışmalarımızla ilgili fakat kadınlar kadın kooperatifini kurduktan sonra bu mevzuat değişikliğini yapmamız süreci tabii ki hızlandıracaktır fakat kurulum aşamasında ve kurulduktan sonra da kadınların, kadın kooperatiflerinin desteğe ihtiyacı var çünkü muhasebe bilgisi, bir kooperatif nasıl işletilir, nasıl kâr elde edilir konularında maalesef kadınlar erkekler kadar bilgiye sahip değil. Dolayısıyla, bu kapsamda da biz İsveç fonu desteğiyle Dünya Bankası aracılığıyla yapacağımız bir proje içerisinde kooperatifçilik projesini öngördük. Burada durum tespiti yapacağız, alan çalışması ve üye ülke ziyaretleriyle birlikte kurulacak olan kadın kooperatiflerine, kooperatifleşme, muhasebe, işletme, markalaşma, pazarlama, İnternet kullanımı ve web sayfası yapımı noktasında eğitimler vereceğiz ve proje kapsamında potansiyel kooperatif kurabilecek kadınların kooperatiflerine finansal destek sağlayarak kooperatif kurulmasını destekleyeceğiz ve kâr elde edene kadar da kooperatiflerle iş birliği içerisinde çalışmaya devam edeceğiz. Bu bağlamda el kitapları üretilecek ve aynı zamanda bildiğiniz gibi, aile ve iş yaşamının uyumlaştırılması noktasında kreş desteğimizle ilgili çalışmalarımız Bakanlığımızın devam etmekte, bu bağlamda kooperatifler yoluyla çocuk hizmetinin yaygınlaştırılması noktasında da bu proje içerisinde örnek birkaç kooperatifin kurulması planlanmaktadır.

Projenin bu yıl sonunda hayat bulmasını öngörüyoruz, eğer her şey yolunda giderse. Bu noktada kooperatifçiliğin desteklenmesini sağlayacağız ikinci ayağı olarak, mevzuat değişikliğinin dışında. Benim ileteceklerim bu kadar, sormak istenilen sorular olursa cevaplayabilirim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Burada bir hususta kooperatiflere teknik destek verilmesi konusunda hani hem muhasebe hem de “sosyal girişimcilik” konusunun da burada yer alması gerekiyor diye düşünüyorum. Bizim en fazla alanda ihtiyaç duyduğumuz şeyin sosyal girişimcilerin varlığı, neyi, nasıl, neyle yapacaklarını bilemediler. Burada organizasyonu sağlayacak özellikle çalışma ekonomisi mezunları bu konuda çok becerikliler. Böyle bir desteğin sosyal girişimci desteğinin verilmesi konusunu bence bir not etmekte fayda olur diye düşünüyorum.

Söz almak isteyen? Evet, Sayın Güven, buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu çok güzel, kadınların desteklenmesi yönünde düşünülen önlemler. Yalnız, benim bu arada kafama takılan 1-2 soru oldu. Şimdi, erkekler eşlerinin üzerinden böyle bir kooperatifçiliğe teşvik ve yürütme yapmazlar mı? Bir, o. Eşleri kurar ama sonuçta o kooperatifleri yürüten erkek eşler olabilir. Böyle bir şey için önlem düşündünüz mü?

İkincisi de bu eğitimleri alabilmek için kadınların aslında eğitilmiş olması gerekiyor, üniversite veya en azından lise mezunu olmaları gerekiyor. Asıl desteklenmesi gereken de sosyoekonomik düzeyi düşük olan bir kesim ki bunların eğitim düzeyleri çok düşük. Onlar ne olacak? Asıl desteklenecek olan kooperatif yönünden onların olması gerekmez mi? Onlar kurmak istedikleri zaman ne yapılacak? Bu konuda önlemler alınıyor mu? Onu öğrenmek istemiştiniz.

Teşekkür ederim.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Ben de teşekkür ederim.

Evet, eğer eşleri kurarsa... Çünkü biz kadın kooperatiflerine ayrımcılık tanıyacağız. Peki, arka tarafta eşler olursa ne olur? Tabii, çok iyi bir denetim mekanizmasının kurulması lazım. Zaten biz de Gümrük ve Ticaret Bakanlığıyla konuşmalarımızda ve görüşmelerimizde bunu çokça dile getirdik. Bu şekilde bir sistemin engellenmesi için geliştirilmesi için mevcut mekanizma var, denetim mekanizması ama biliyorsunuz Türkiye’de en zayıf çalışan mekanizmalardan biri bu denetim kısmı, onun kuvvetlendirilmesi... Biz de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak bu konuda büyük bir destek vereceğiz yani eşlerinin arka planda olmaması için.

Peki, bu nasıl yapılır? Bunun yöntemleri oldukça basit. Başta denetim değil, sonda denetim değil, süreçte denetim mekanizmasını biz uygulamaya koyacağız ve her aşamada. Şimdi, ben daha önce öğretim üyesi olduğumdan bizim proje tabanlı bir öğrenme modelimiz vardır, çocuklara proje verilir, daha sonra o projelerini gelir sunarlar. Türkiye’de de uygulanıyor ama birçok sıkıntısının olduğu, genelde anne, babalara yaptırıldığıyla ilgili şikâyetler var. Onun sebebi de süreç denetimi. Süreç denetimi için gerekli araçlar var, anketler var, on-line denetim formları ve gidip bizzat süreçte görme ve inceleme. Kişinin ne kadar kooperatifle ilgili işin içinde olduğunu denetleyici yöntemler var. İşte, bunları kuvvetlendirmek çok önemli, bunları kuvvetlendireceğiz.

İkinci sorumuz, çok haklısınız, zaten eğitimi yüksek olan grup bir araya gelip kooperatif kurmaya çalıştığında aslında demin bahsettiğimiz sorunlar onlar için sorun değil çünkü belli bir eğitim demek, yüksek eğitim seviyesine sahip olan insanlar bir şekilde finansal ve mali bakımdan da güçlü insanlar da oluyor yani öyle bir dengede var biliyorsunuz. Asıl sosyoekonomik durumu düşük olan grup için eğitim şart. İşte demin de Daire Başkanımızın belirttiği gibi, eğitim programları bunların olmazsa olmazı; sadece başında değil, sadece sonunda değil tüm süreç boyunca eğitim programları. Biz bunların da hazırlığı içerisindeyiz ve şu anda onları hani, basitleştirme çünkü var olan materyali biraz daha basitleştirme, onların anlayabileceği seviyeye indirgeme, bol resimli, bol şekilli, bol şemalı hâle getirip bunları yeniden oluşturma çabası içerisindeyiz. En önemli kısımlardan bir tanesi bu. Kooperatifçilik nasıl kurulur? O kurma sürecinde de onların çok büyük desteğe ihtiyaçları var çünkü bazen umutsuzluklar, motivasyon düşüklüğü oluyor. Kadınlar, genellikle doldurmaları gereken bir belgeyle bile karşılaştıklarında ürkmekteler. Bu süreçte onlara tüm desteğin sağlanabileceği, eğitimle

desteklenmiş bir modelle biz çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Yani bu yasal değişiklik bir tarafa ama asıl bizim üzerinde durduğumuz ve çokça mesai harcadığımız alan da işte bu, yani denetim mekanizması bir, ikincisi eğitim programları ama inanın ki harikalar yaratıyorlar, yeter ki onlara nasıl yapacaklarını anlatabilesiniz, yeter ki onlara destekleyici mekanizmaları oluşturabilesiniz ve kolay erişimlerini sağlayabilesiniz, harikalar yaratıyorlar. Bu yüzden ben...

BAŞKAN – Olumlu bir örnek verebilir misiniz? Bu konuda iyi çalışma yapan, olumlu örnek, kadın kooperatifleriyle ilgili başarı hikâyesi olan örnek kooperatif var mı?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Başkanım, sizin getirdiğiniz bir video vardı mesela. Çok güzel bir şeydi. Örnek olarak bizim her yerde kullandığımız KEDV mesela, Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı kadın kooperatiflerine çok büyük destek veriyor. Bizim aslında, kadın kooperatifçiliğini alıp incelememiz, detayla inceleyip bir yol haritası çıkarmamızın altında yatan asıl neden aslında, çocuk bakımını biraz daha ucuz, az maliyetli, nasıl bir mekanizmayla bunları sağlayabilirizden çıktı ve öncelikle kadınların bir araya gelerek kurmuş oldukları çocuk yuvaları, çocuk bakım ve kreşler bizim aslında odaklandığımız grup oldu. Oradan, yola çıkarak aslında...

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Bir örnek var mı?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – KEDV' in şu anda.

BAŞKAN – Düzce' de.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Düzce' de var. İstanbul' da var. Biz onların mekânlarına da gittik, oturduk, kadınlar nasıl bir araya gelerek ama iyi organize edilmiş...

BAŞKAN – KEDV başkanını Şengül Hanım' ı kooperatifle ilgili yaptığımız bir toplantıya aslında davet etmiştik, eşinin rahatsızlığı dolayısıyla, katılamamıştı. O olumlu örneği Komisyon üyesi tüm milletvekillerimiz de görsün ve o çalışma modelini de anlasın istemiştik ama onu gerçekleştiremedik. Bir ara gene davet edebiliriz.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Bir de tabii şöyle bir şey var: Yani, bu çocuk bakımı, yemek pişirme ya da işte, ev temizleme dediğimiz şeyler hani bizlerin çok kolaylıkla yaptığı şeyler, kadınların ama karşılığında ücret almıyoruz. Yaşlı bakımı mesela kadınlar yapın ama karşılığında ücret almadıkları... Bizim bunları, ücret alabilecekleri istihdama dönüştürüp kadınları daha güçlü hâle getirici bir mekanizmaya nasıl dönüştürebilirizdi aslında baktığımız şey. Hatta ben her yerde diyorum, en kolay yaptığımız işleri bile erkeklere kaptırdık, onlar para kazanıyor; kreşleri açanlar onlar, ondan sonra işletenler...

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Temizlik şirketleri kuruyorlar.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Mesela düşünün, lokantaları bir düşünün, hepsi onların elinde, temizlik şirketleri onların elinde. Hani nerede bir para var, onlar hemen iyi organize oldukları için hemen herhâlde, sebepleri daha sonra analiz edilir ama... Bunlardan az eğitilmiş kadınlar bu gibi işlerden nasıl düzenli gelir sağlayabilirler?

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Ben şunu da merak ediyorum: Şimdi, Türkiye 81 il, her ilin kendisine göre bir yerel dinamikleri var, her ilin. Benim ilim Antalya mesela, daha çok turizm ve tarım ağırlıklı bir il. Bu il bazında bir planlama mı yapacaksınız? Nasıl bir şey düşünüyorsunuz? Kategorize edecek misiniz çalışırken? Ya da kalkınmaya öncelikli bölgeler mesela, ben onu hiç istemiyorum. Benim ilim her seferinde ikide çıkıyor, hiçbir anlamda destek alamıyoruz. Nasıl bir format düşünüyorsunuz bu noktada?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Şimdi, bizim demin Banu Hanım'ın bahsettiği bir İsviçre fonu var, Dünya Bankası aracılığıyla verilecek ve biz o yolla beraber kadın kooperatiflerini güçlendireceğiz. Tabii, o fon tüm Türkiye'deki kadın kooperatifleri kurulacak olanlarını desteklemeye yeterli değil onun için bölgeler belirleyeceğiz.

Bizim asıl amacımız, tarım kooperatiflerinin yanı sıra bu çocuk bakımı yani kreş alanında faaliyet gösterecek kooperatifleri desteklemek çünkü tarım kooperatifleri şu anda Türkiye'de... Hatta 15 Ekimde biz Diyarbakır'da Çiftçi Kadınlar Günü dolayısıyla bir toplantıya katıldık ve orada 20'ye yakın kadın kooperatifine ödül de verdiler, başarılı bulanarak ödül verdiler. Başarı hikâyelerini paylaştılar. Biz tabii, bunun yanı sıra tarım kooperatiflerinde tabii ki yapılacak olan düzenlemeler onları da çok olumlu etkileyecektir ama bunun yanı sıra, çocuk bakım merkezleri, anne çocuk eğitim merkezleri, kreş adı altında kurulacak olan mekanizmaları oluşturacak bu kadın kooperatifleri...

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Bunların sürdürülebilirliğini o kreşe gönderen anne mi sağlayacak, nasıl bir şey düşünülüyor? Sonuçta, tamam, kreşi açtık nasıl sürdüreceğiz devamını?

BAŞKAN – Örneği görmeniz lazım o zaman.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Şimdi, oluşturmuş olduğumuz projeyi biz sizinle de paylaşıyoruz. Bu proje şu anda yeni oluşum, taslak hâlinde.

BAŞKAN – Taslak hâlinde.

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Üzerinde çalışılıyor herhâlde.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Ama bu fikre destek veriyor İsviçre fonu.

Şimdi, şöyle bir şey var aslında, onu da size itiraf edeyim: Biz, zaman aldığı için, habire o fondan yararlanmayı düşündüğümüz alanları yapıyoruz aslında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olarak, bir de öyle bir şeyle karşı karşıya kalıyoruz. Düşünün, eğitim diyoruz, eğitim kitapçıklarını biz

oluşturuyoruz; denetim mekanizmaları diye yazıyoruz, onları oturup biz oluşturuyoruz onun için, onlardan alacağımız destekle biz kadınları eğitime, yani materyallerini biz geliştirip eğitim verme alanında kullanırız. Daha sonra, bina yapımı için destek verilmiyor bina yapımı için ama içinin tefrişatı için olabilir, orada kullanılabilir bu destekler ve o sürecin süreç boyunca demin de bahsettiğim gibi, eğitim ihtiyacı olacak, sürekli eğitim, oralar da kullanılabilir. Bir de, tabii projenin kapanışı, onunla ilgili sunuş ve farkındalık toplantılarıyla ilgili o kısımda da biz o dokümanı sizle paylaşırız.

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Ne kadarlık bütçe var?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Şu anda biz onlarla...

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Pazarlık mı yapıyorsunuz?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Pazarlık yapıyoruz ama iyi bir bütçe var.

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Onu merak ettim.

BAŞKAN – Evet, sorusu olan arkadaşımız?

Nurcan Hanım buyurun.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Aşkın Hanım, geçen dönem Meclis kapanmadan önce yaptığımız toplantıda “İl özel idareleriyle, belediyelere kreş açmak isteyen kooperatiflere yer bulma konusunda ve temin etme konusunda bir zorunlu kılacağız.” demiştiniz. Böyle bir şey devam ediyor mu? Bu bir.

İkincisi, biz kreş açmak isteyen ya da kreş oluşturmak isteyen arkadaşları farklı bir teşvik sistemiyle teşviklendiresek de bu kırsal kalkınmalardaki, özellikle, Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumuyla birlikte kırsaldaki kadınları kooperatife yönlendirsek çok daha mantıklı olmaz mı? Çünkü ildekiyle kırsaldakinin talepleri, harcamaları, ihtiyaçları, çocuk sayıları, her şeyleri çok farklı. Yani ortaya bir şey koyup ikisi için de uygun olmasını beklemek biraz zor yani oradan bir başarı... Ama iki farklı etkiye iki farklı bir şey oluşturursak hem geri dönüşüm açısından daha iyi bir analiz ederiz, kırsal kalkınmaya şunu sağladık, şöyle bir kanun maddesi, şöyle bir bütçeleme, böyle bir geri dönüşüm aldık. Kentteki kadına şöyle bir şey sağladık, bundan böyle bir geri dönüşüm aldık gibi hem veri elde etmede hem de doğru bir politika üretmede daha mantıklı olmaz mı? Yani şehirdeki kadına kreş oluşturmak isteyenlere teşvik uygulaması yapıp da farklı bir şekilde onu destekleyerek ama elde edeceğimiz, kooperatifçiliği artıracığımız şeyin kırsalda olması... Kırsaldaki kadını çünkü sadece kooperatifle bir şekilde istihdam edebilirsiniz, başka bir istihdam kaynağı yok ama şehirdekini başka türlü şekilde de yönlendirebiliriz, bir şeyler elde edebiliriz diye düşünüyorum.

Bir de Tarım Bakanlığıyla bu TKDK'ların Avrupa Birliğinden alacakları fonları kullanacak mıyız? Yani bu yetişecek mi? Yani oluşturacağımız kooperatiflerde ve bu yeni mevzuatla

oluşturacağımız yeni oluşumda bu fonlardan bir an önce yararlansak diye düşünüyorum çünkü sanırım, o konuda da biraz süremiz kısıtlı kaldı, az kaldı.

Bu arada Denizli de perşembe günü ödül almıştı “Yılın Kadın Çiftçisi” diye. Bunu da gururla söylüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, tebrik ederiz.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Şimdi, belediyelerle ilgili, biz belediyelerle çok sıkı iş birliği içerisindeyiz. Belediyelerle sadece kreş konusunda değil, sığınma evleri, ilk adım merkezleri, yaşlı bakım merkezi kurmaları ve onların kapasitelerini de geliştirmeleri... Bakın, kanunumuza göre üç yıl sonra bizlerin bu yaşlı bakım evlerini, çocuk bakım evlerini belediyelere devretmemiz öngörülüyor biliyorsunuz ama şu anda onların bunları alıp işletici mekanizmaları henüz...

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Zorunluluk yok değil mi? Burada geçen dönem böyle bir...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Şu anda hazırlanan kanun var, Büyükşehir Belediyesi Kanunu, o kanun kapsamında biz bunları “Belediyeler açabilir.” değil de “Açar” şeklinde, “Açması zorunludur.” şeklinde önerilerimiz ilettik, yani o konuda önerilerimizi ilettik.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Ama şu anda açabilecekleri şey sığınma evleri mi?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Diğerlerini de. Özellikle, sığınma evi için soruyorsanız, o konuyla ilgili biz önerilerimizi ilettik. Şu anda Büyükşehir Belediye Kanunu’yla ilgili...

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Çok küçük bir aç parantez yapabilir miyim? Belki fırsat olur söyleyemem, “100 binin üzeri ilçelere” diye bir ibare var yeni hazırlanan Büyükşehir Belediye Kanununda. 50 binin üzeri bizim ilçemiz yok. Eskiden 50 binin üstü ilçeler diye geçiyordu, şu anda yeni taslakta “100 binin üstü” diye geçiyor, böylece ilçe belediyelerinin hiçbirine böyle bir sorumluluk verilmiyor, sığınma evleri, kadın, yaşlı bakım, çocuk, her şey... O yüzden, 100 binin üzerinde ilçemiz yok, o yüzden, ilçelere böyle bir sorumluluk verilmediği için de hiçbir şey yapmayacaklardır bütçelerinden. Onu da ben sizi görmüşken...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Önemli. Zaten bu taslak ve çalışma aşamasında...

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – İlettim.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Bizlere, Bakanlıklara iletilecek zaten.

BAŞKAN – Komisyonda görüşülüyor.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

–Bu çalışma taslak bir çalışma ve henüz bakanlıklara görüş için gönderilmedi ama biz daha önceden gayriresmî yolla onların çalışmalarıyla ilgili tüm bilgileri elde ettik ve önerilerimizi de bu konu da ne kadar önemli olduğunu... Ama mutlu edici şöyle bir şey var değerli kardeşlerim: Bu bilinç de uyandı belediyelerde, eskisi gibi artık çok fazla tepki vermiyorlar. Mesela, Bakanımız görevi aldığından beri 20 tane sığınma evi hemen açıldı, bir yıl içerisinde 20 tane hem valilerle hem belediyelerle sürekli bir iletişim içerisindeyiz.

Şimdi diğer ikinci soruya geldiğimizde yani diyorsunuz ki: “Kırsal tarım kooperatifleri – öyle anladım değil mi?- fonla onları destekleyin ama “şehirdeki kreş açacak kooperatiflerle ilgili başka teşviklerin koyulması daha uygun değil mi?” diye düşündünüz.

Şimdi, tabii, şöyle: Hangisinin daha kısa sürede elde edileceği, hangi fon, hangi paraya... Aciliyet durumlarını göz önüne aldığımızda, şimdi, bizim bu yapmış olduğumuz ve önereceğimiz – inşallah sizlerin de katkısıyla- kadın kooperatifleriyle ilgili yasal altyapı birçok sorunu zaten halledecek yani kadın kooperatiflerinin sayısının biz bu yeni düzenlemeyle, tabii, eğitim ve farkındalık çalışmalarlarıyla beraber gittiğinde artacağına da inanıyoruz ama dediğim gibi biz mesela Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü bize dedi ki: “Siz, biraz bekleyin biz zaten Kooperatifçilik Kanununu baştan aşağı alıp yeniden yazıyoruz.” Bizde dedik ki:”Biliyorsunuz, zaman alıyor, kadük oluyor, Medisin yoğun çalışma gündemi var.” Biz bu iki çalışmayı birlikte yürütelim yani hem siz genel kanununuzla çalışın ama torba kanuna girecek bu ufak –deminde bahsettiğimiz, size sunduğumuz- O değişikliklerle beraber biz bunu başlatalım hem de genel kanunları çıkana kadar pilot çalışma gibi de olur. Etkileri görülür, belki yeni düzenlemelere, yeni değişikliklere de ihtiyaç duyabilir diye biz onun acil olmasını istedik, bu fonla ilgili biz bunu çok önemsiyoruz özellikle, çocuk bakım yerlerinin, kreşlerinin bu modeli görmek istiyoruz. Ona gerçekten ihtiyacımız var çünkü şöyle bir de durum var: Mesela, düşünün ki kadınlara destek verdiniz, çalışan kadına çocuğunu kreşe bıraktığında devlet desteğinin olduğunu düşünün ama kreş yok yani sayıları da gerçekten çok az mesela, biz bir pilot çalışma yapmak için analizler yaptığımızda birçok ilin o pilot çalışmamızı yapabilecek nitelikte kreşlere sahip olmadığını da gördük. Yani, onun için bir ön çalışma olur ve bu dünyada da başarılı olan bir yapı bu. Göçle biliyorsunuz, köylerden kentlere göç eden şu anda evlerinde atıl durumda olan becerikli, bu işi yapabilecek kapasiteli çalışmaya elverişli eğler önlerine kapı açtığınızda harikalar yaratacak kadınlar var işte. Onun için onu biz acil gördük, o yüzden ikisini birlikte yürütüyoruz.

Diğer soru da Tarım Bakanlığıyla ilgiliydi, o fonların kullanımıyla ilgili sanırım.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – TKDK'nın bu sene...

KSGM EKONOMİK STATÜ DAİRE BAŞKANI BANU TUNCAY YILDIZ – Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Ajansı önceden yirmi iki ildeydi, şu an kırk dört ile proje desteği sağlıyor. Orada kadınlara yönelik olarak yapılan ayrımcılıklar var, pozitif ayrımcılık, kadının

başvurduğu takdirde projenin değerlendirilmesiyle ilgili. Mevcut onlarla da yakın çalışıyoruz çünkü bunu kadınların bilmesi ve işin içerisine giriyor olması gerekiyor fakat kooperatifçilikle ilgili noktaya baktığımızda orada kadınların girebileceği tedbirler, şu an net hatırlamamakla birlikte dört alt başlık altında toplanıyordu. Bir, turizm sektörü iki; kültür balıkçılığı, diğer ikisini şu an maalesef hatırlayamıyorum. O alanların altında kadınlar proje üretebilirler ve onlara da bir pozitif ayrımcılık söz konusu.

Bizim yapacağımız kooperatifçilik projesinde, Bakan Yardımcımızın belirttiği gibi hem kreş desteği olacak hem diğer şeyler olacak çünkü kooperatifçilerin kurulması için tip sözleşmeler var. Biz, bir tane ilde bir kreşi kurduğumuz takdirde o tip sözleşme webten de yayınlanabiliyor ve adımlar aynı adımlar. Dolayısıyla, siz bu kreşi her yerde kurabilirsiniz bu kooperatifi. Aynı şey Tarım Kırsal Kalkınma Kooperatifleri ve diğer kooperatifler için de geçerli. Dolayısıyla, biz çalışmaya ön hazırlık teşkil etmesi için Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olarak 81 ile il müdürlüklerimize yazı yazdık "Mevcut kadın kooperatiflerinin durumu nedir, yaşadıkları sorunlar ve potansiyel kurulabilecek kadın kooperatifi var mı ilinizde?" diye bunların bilgisi bizim elimize ulaştı, değerlendiriyoruz çünkü projeye başladığımızda haydi, kadın kooperatifi kuruyoruz, toplanın demektense var olan potansiyeli değerlendiriyor olmak esas olacak ki biz bir kooperatifi kurduğumuzda diğer kooperatifler de rahatlıkla kurulabilir.

Kreş hizmetinin yaygınlaştırılması çalışmasında Bakan Yardımcımızla yoğun bir şekilde çalışıyoruz, kendisi bize sağ olsun destek oluyor. Orada kooperatifçilik esas ama sadece kooperatifçilik değil, kreşin yaygınlaştırılmasında, dediğiniz gibi, belki kreşlere destek, özel sektöre destek, farklı uygulamalar da var, onları da değerlendiriyoruz. Hani, Türkiye'de kreş hizmetinin yaygınlaştırılması çalışması da o proje içerisinde gerçekleşecek bir çalışma. Bu nasıl yaygınlaştırılabilir? Çünkü bölgelerden bölgelere de bu farklılık arz ediyor, hem ücretler noktasında hem hizmet noktasında. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzle de bu noktada çalışıyoruz. Çünkü hem Millî Eğitime bağlı hem Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüze bağlı birtakım gündüz bakım evleri, kreşler var, onlar bunun sürecini takip ediyorlar. Orada "İş birliği içerisinde nasıl daha etkin ve aktif bu süreci yaygınlaştırabiliriz?"in çalışmasını yapıyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Başka sorusu olan var mı?

O zaman Sayın Bakan Yardımcıma hem KSGM yetkililerine teşekkür ediyorum.

Kadın kooperatifleriyle ilgili, özellikle Gümrük ve Ticaret Bakanımız geldiğinde, bu konuyla ilgili altının çizilmesi gereken hususları bir rapor hâlinde, gene bize bu sunumdan tüm Komisyon üyesi arkadaşlara iletirsek artı Maliye Bakanlığı konusunda, diğer bakanlıklar konusunda yapılacak, atılacak adımlar belirtilirse de diğer Komisyon toplantımızda gelen bakanlardan bu hususta

bir pozitif ayrımcılık ve çalışma isteyebilelim, bu konunun altını çizebilelim ki bir an önce hayata geçebilsin.

Özellikle kadın istihdamının artırılması konusunda kreşler önemli bir engel olarak duruyor. Kreşlerin yeterli sayıda olmaması, kadının çalışma hayatına adım atması hususunda bir engel. Dolayısıyla bu tür bir kooperatif, kadın kooperatifi kanalıyla kreşlerin yaygınlaştırılması ve kadın istihdamının artırılmasında önemli bir adım olacak. Hem ekonomik hem çabuk yaygınlaşabilecek bir model olarak duruyor. Dolayısıyla bunu hayata geçirmek önemli yani çok önemli bir husus gibi duruyor. Zaten bizim arazide de gördüğümüz hususlardan biri de buydu. Kadın kooperatiflerinin daha kolay kurulması, birtakım zorlukların olduğu, özellikle en başta bahsettiğiniz kuruluş aşamasındaki sıkıntılar ve işletme süresindeki sıkıntılar.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Sayın Başkanım, bir şey ekleyecektim.

BAŞKAN – Buyurun.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN

– Bahsedecektim ama unuttum, o da önemli.

Biliyorsunuz, biz bu şartlı nakit transferi dediğimiz yani sosyal güvencesi olmayan aileler çocuklarını okula gönderdiklerinde devlet onlara destek veriyordu biliyorsunuz. Şimdi hâlâ devam ediyor ama onun biraz kapsamını genişlettik. 1'inci sınıftan itibaren o destekler, şimdi ana sınıfını da içine alacak şekilde ana sınıfı da dâhil edildi, bu Fon Kurulunda kabul edildi, bu da çok güzel. Hem ana sınıfını teşvik etmek açısından çok iyi oldu, onu da sizlerle paylaşmak istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, Sayın Cevdet Yılmaz, Kalkınma Bakanımız geliyor, yolda. Toplantıya beş on dakika ara verelim, daha sonra devam edelim.

Kapanma Saati: 11.34

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.58

BAŞKAN : Azize Sibel GÖNÜL (Kocaeli)

BAŞKAN VEKİLİ : Öznur ÇALIK (Malatya)

SÖZCÜ: Tülay KAYNARCA (İstanbul)

KÂTİP : Mesut DEDEOĞLU (Kahramanmaraş)

_____0_____

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanımız; toplantımıza bir beş dakika ara vermiştik, ikinci bölümünde Kalkınma Bakanımız bizlerle birlikte.

Biliyorsunuz, kadınların istihdamının, sürdürülebilir büyümenin ve sosyal kalkınmanın en önemli şartlarından biri olduğu aşikâr. Dolayısıyla yasalarda yapılan düzenlemeler ve bu konuda ortaya konulan yoğun gayretle birlikte kadın istihdamı ve karar alma mekanizmalarında kadının yer alması Komisyonumuzun da en önemli önceliklerinden birisi.

Yine (2010/14) sayılı Başbakanlık Genelgesi gereğince, kadın istihdamının artırılması ve fırsat eşitliğinin sağlanması konulu genelge gereği, Bakanlık bünyesinde neler yapıldığı, genel politikalarda yapmış olduğunuz çalışmalar, mevcut durum, yürürlüğe giren projeler ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu bu konuda ne gibi katkı koyabilir, bizden beklentileriniz, sizin çalışmalarınız, bizim sizden beklentilerimiz hususunda görüş alışverişinde bulunmak üzere bugün bir aradayız.

Özellikle Komisyonumuzun geçen dönem yaptığı çalışmalar konusunda bir kısa bilgi vermek istiyorum. Özellikle Türkiye’de 12 NUTS bölgesi ve bu bölgelerde yapmış olduğumuz alan çalışmalarında, özellikle her alanda ama yani kadının, eşitsizliğin olduğu, bu eşitsizliklerin giderilmesi konusunda, alanda yerel idarecilerin, mahallî idarecilerin, seçilmişlerin, atanmışların, sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerin; kadın merkezlerinden muhtarlarına kadar, kalkınma ajansları da bu projede bizim proje ortağımız oldu, neler yapıldığını bölge bölge görme fırsatı sağladı bize. Özellikle Türkiye’nin her bölgesi aynı gelişmişlik seviyesinde değil. Gelişmişlik seviyesini belirleyen en önemli kriterlerden birisi de kadın. Kadının eğitimdeki durumu, sağlıktaki durumu, istihdama katılımdaki durumu, karar alma mekanizmalarındaki durum, bunlar ülkelerin gelişmişlik seviyelerini belirleyen önemli kriterlerden birisi. Ama Türkiye’nin her bölgesinde aynı oranları bulmak mümkün olmuyor. Dolayısıyla yerel idarecilerin bu politikaların hayata geçirilmesinde neler yaptığını, bir durum tespiti, onlara bir yol haritası ve hangi konularda hızlı hareket etmeleri gerektiğiyle ilgili toplantılar yaptık.

Özellikle kalkınma ajanslarının sosyal içerme ve kadın konularındaki çalışmalarının biraz daha artarak devam etmesini arzu ediyoruz. Geçen dönemde, özellikle bu alanda üretilen projeler hem Çalışma Bakanlığı hem Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yani vakıflar olsun, Çalışma Bakanlığı olsun, Kalkınma Bakanlığı olsun, bu alanda destek, teşviklerle olumlu projeler neler var, bunları da tespit etmeye çalıştık ve bu projelere hatta ödül vermeyi de düşündük. Ama neticede, burada yeteri kadar ve çok can alıcı, çarpıcı bir projeye de ulaşamadık, işin açık sözlü kısmını söylemek gerekirse. Dolayısıyla bu çalışmaların daha artması ve olumlu örneklerin çoğalması ve ondan sonra bir değerlendirme yapılmasını daha uygun gördük.

Bu konunun da bir altını çizmek istiyorum: Özellikle kalkınma ajanslarının kadına yönelik hem sosyal içerme hem de kadının statüsünü güçlendirmeye yönelik projelere ağırlık vermesi hususunu da sizlerden talep ediyoruz. Ama geçen dönem de bir de 2011'in sonu itibarıyla, özellikle tüm bakanlıklarda, bu 2010 sayılı Başbakanlık Genelgesi gereği, özellikle mevcut personel durumunda, karar alma mekanizmalarında, üst düzeylerdeki kadın varlığının ne olduğunu tüm bakanlıklardan istemiştik. Bununla ilgili tüm bakanlıklardan cevaplar geldi ve bunları istatistiki bilgi şekline dönüştürdük. Buna baktığımızda, Türkiye'de kamudaki kadın varlığında yüzde 4'lük bir artış sağladığını gördük ama bunun her sene artarak devam etmesi gerekiyor çünkü bu yeterli seviyede değil. Bunu sağlama konusunda da Bakanlık bir eşitlik politikası izliyor mu, bunu öğrenmek istiyoruz.

Aynı zamanda, bir eşitlik uzmanı istihdamı, her bakanlıkta özellikle Avrupa Birliği uzmanları gibi eşitlik uzmanı istihdamı sağlanması, yapılan bu tür projelerin ya da tüm uygulamaların, hayata geçirilen tüm politikaların eşitlikçi açıdan gözden geçirilmesini temin edecek bir eşitlik uzmanının istihdam edilmesi ya da biriminin kurulmasını da istiyoruz. Bu konuda, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir eşitlik uzmanı istihdamı sağlamaya çalışıyoruz. Bunu sağladıktan sonra da tüm bakanlıklardan bu konuda çalışma yapmasını da talep edeceğiz.

Ben kısaca böyle bir çerçeveye sunmak istedim. Toplantımıza geldiğiniz için teşekkür ediyoruz.

Sözü size bırakıyoruz Sayın Bakanım, buyurun.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Çok teşekkür ederim.

Değerli Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle ilk defa bu Komisyon toplantısına katılma imkânı bulmuş oldum. Bu vesileyle tekrar Komisyonumuzun ülkemize, kadınlarımıza hayırlı olmasını temenni ediyorum, başarılı çalışmalar diliyorum.

Ben de doğrusu buradan bir şeyler öğrenerek gitmiş olacağım, öyle düşünüyorum. Burada sizlerin ortaya koyacağı fikirler, öneriler, bizlere dönük beklentileriniz de Bakanlığımız açısından son derece önemli, onları da almış olarak döneceğimi düşünüyorum.

Öncelikle, Kalkınma Bakanlığı olarak, kalkınma kavramından ben başlamak istiyorum. Kalkınma kavramını nasıl algılıyoruz, nasıl dolduruyoruz içini? Kalkınma tabii ki sadece ekonomiden ibaret bir kavram değil, ekonomiden daha geniş bir kavram; şüphesiz ekonomiyi içeriyor, ekonomik büyümeyi, kişi başına gelir artışını vesaire kapsıyor ama ondan daha geniş bir kavram.

Bir defa kalkınmanın olmazsa olmaz bir boyutu sosyal boyutu. Bu boyut, bölgeler arası dengesizlikleri ifade ettiği gibi, kesimler arası dengesizlikleri ifade ettiği gibi, cinsiyetler arası adaleti kurmayı da ifade ediyor bana göre. Diğer taraftan, çevresel boyutu var tabii, sürdürülebilirlik dediğimiz. Yani sadece bugünkü nesli düşünen, sadece bugünkü neslin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir kalkınma anlayışının da eksik olacağı aşikâr. Bir taraftan bugünkü nesil için de fırsat eşitliği oluştururken, bugünkü nesle birtakım imkânları belli adalet içinde sunmaya çalışırken, diğer taraftan nesiller arası dengeyi de kurmak zorundayız. Sadece bugünkü nesli düşündüğümüz zaman çok hızlı bazı alanlarda büyüyebiliriz ama bu bizi sürdürülebilir bir büyümeye götürmez, kalkınmaya götürmez, nesiller arası dengeyi de gözetmek durumundayız. Bu da yine kalkınma kavramının olmazsa olmazlarından.

Bu, tabii, dünyada da sürdürülebilir kalkınma dediğimizde aşağı yukarı anlaşılan bir içerik. Ama buna bir de giderek dünyamızda temel haklar, demokrasi, hukuk devleti gibi kavramlar da ilave ediliyor. Yani insan odaklı bir kalkınma anlayışından bahsedeceksek, gelir boyutu, istihdam boyutu, sosyal boyut -içerme boyutu diyebiliriz buna, katılım boyutu da diyebiliriz, sosyal adalet de diyebiliriz- çevre boyutu ve giderek bu temel hak ve hürriyetler boyutunu kapsayan geniş, kapsayıcı bir kalkınma anlayışından hareket ettiğimizi özellikle vurgulamak isterim.

Kapsayıcı derken, kapsayıcı bir kalkınma derken iki türlü anlıyoruz bunu: Bir tanesi, kalkınmayı gerçekleştirmede daha fazla katılım sağlamak. Yani daha dar bir kesim üzerinden, daha sınırlı bir kesim üzerinden kalkınmayı sürdürmeye çalışabilirsiniz, olabilir ama bu bir noktada sınırlayıcı olacaktır ve aslında sizin kalkınma sürecinizi engelleyecektir bir yerden sonra sınırlı, dar bir kesim üzerinden yürüteceğiniz bir kalkınma politikası. Dolayısıyla, bu kalkınma sürecine ne kadar çok girdi sağlarsak, ne kadar çok insanın, ne kadar çok yörenin bu sürece katılımını sağlarsak kalkınmayı da o kadar desteklemiş oluruz.

Burada, tabii, hemen kadın ve erkek konusu da gündeme geliyor. İşte, nüfusumuzun aşağı yukarı yarısı kadın, yarısı erkek. Sadece erkekler üzerinden bir kalkınma sürecinin yürütülmesi mümkün değil, nüfusun yarısını ihmal etmiş oluruz, onların potansiyelini, enerjisini kalkınma sürecine katmamış oluruz. Dolayısıyla, değişik yörelerin ve değişik kesimlerin bu sürece enerjilerini, potansiyellerini katmalarını sağlamalıyız ki bu süreç hızlı bir şekilde gidebilsin. Malum, Türkiye'nin 2023 hedefleri var. 2023 yılında işte on büyük ekonomiden biri olmak, 2 trilyonun üzerinde bir millî gelir, 25 bin dolar kişi başına gelir, 500 milyar ihracat, işte alt açılımlarıyla birlikte geniş bir vizyonumuz var. Bunu kadınsız başaramayız yani kadın ve erkek birlikte başarabileceğimiz bir hedef bu. Diğer taraftan, işte değişik

dediğiniz gibi bölgelerin, yörelerin, değişik kesimlerin katkısını almamız lazım. Kapsayıcı kalkınma derken birinci boyutu bu, yani katılımı artırmak. İkincisi de kalkınma bittikten sonra diyelim veya kalkınma sürecinin ardından nimetlerinin paylaşımı. Bu anlamda da kapsayıcı olmak durumundayız. Mutlak eşitlik, tabii, bilemiyorum, dünyada herhâlde hiçbir yerde mutlak eşitlik diye bir şey yok ama olabildiğince buna yaklaşmak, olabildiğince adaletli bir düzen oluşturmak şüphesiz ki kalkınmanın diğer bir boyutu. Yani biz büyüdükçe, geliştikçe bunun nimetlerini de topluma yaymak durumundayız. Burada da yine değişik yöreler, kesimler, cinsiyetler, bütün bu unsurlarıyla birlikte kalkınmanın nimetlerini topluma yaygınlaştırma hedefi de yine bizim bu kapsayıcı kalkınma anlayışımızın olmazsa olmaz bir unsuru.

Daha önce, biliyorsunuz, bu kurum, şu an Bakanlığını yaptığım kurum Devlet Planlama Teşkilatıydı, şu anda “Kalkınma Bakanlığı” dediğimiz son dönemde bunun ismine, çok da isabetli oldu. Çünkü planlama dediğiniz bir araç sonuçta, asıl amaç, işte bu kalkınmak. Kalkınma dediğimiz de, az önce dediğim gibi, insan odaklı tarif ettiğinizde, insanımızı, ülkemizi, bugün olduğu durumdan daha iyi bir yerlere taşıyabilmek ve bundan hareket ettiğimizi özellikle vurgulamak istiyorum. Bu kavramla yaklaştığımız zaman, kadın konusu bizim için gerçekten son derece önemli bir konu, birçok boyutuyla önemli; ekonomik boyutuyla, az önce dediğim gibi, ülkemizi birtakım hedeflere taşıma boyutuyla, sosyal adalet boyutuyla, çevre boyutuyla. Çünkü ben çevreyi de etkilediğini düşünüyorum doğrusu bu kadın hadisesine dönük yaklaşımlarımızın.

Burada da bir yatay konu olduğunun da altını çizmek isterim yine kadın konusunun. İşte, teknoloji gibi, bölgesel kalkınma politikası gibi belli alanlar gerçekten yatay konular. Sadece bir tek kurumun, bir tek birimin yapabileceği işler değil, bütün kurumların aslında değişik açılardan katkıda bulunması gereken, destek olması gereken bir süreç. Biz de Kalkınma Bakanlığı olarak bu konuyu gerçekten önemsiyoruz. Bu Komisyonla birlikte, inşallah, bizim için de daha iyi bir çerçeve çıkacak diye de inanıyoruz.

Buradan hareketle biraz daha somut şeylere doğru gelmek istiyorum. Az önce konuşmanızda istihdam konusunu özellikle belirttiniz. İstihdam, tabii, hem bir gelir getirici faaliyet hem de aslında sosyal hayata katılım faaliyeti, yani iki boyutu da olan bir faaliyet. Kadının istihdamı o açıdan önemli yani sadece gelir açısından değil katılım açısından, öz güven açısından vesaire, birçok boyutuyla önemli bir hadise.

Şimdi buna baktığımızda şöyle bir tablo görüyoruz: 2004 yılında yüzde 23,3'e kadar kadınlarımızın iş gücüne katılım oranı düşmüş. Bu, son derece düşük bir rakam tabii AB ortalamalarına, dünyaya baktığımızda. Fakat sevindirici olan bir husus var: Bu dip yaptıktan sonra diyelim, artık giderek bir yükselme eğilimine girmiş durumda. 2011 yılında bu rakam 28,8'e yükselmiş, Temmuz 2012' de ise 30,3 düzeyine ulaşmış durumda. Bu, gerçekten, iş gücüne katılım oranı dediğimiz rakam böyle çok kısa

sürede hızlı değişebilen bir rakam değil, yapısal bir veri. Bunun bu süre içinde bu kadar hızlı yükselmesi son derece sevindirici, olumlu bir gelişme, ama henüz alacağımız da çok mesafe var, bu da açık tabii.

Peki, "Niye böyle bir duruma geldi Türkiye yani niye bu kadar düştü bu katılım oranı?" diye baktığınızda, tabii, temel hadise, kırdan kente göç, tarım sektöründen kopuşu kadınların ama hizmet sektörlerine, sanayi sektörüne geçiş için yeterli donanıma, yeterli altyapıya sahip olamamaları ve bunun getirdiği çok büyük bir kopuş iş gücü piyasalarından. Ama bunun giderek hızlı bir şekilde hatta düzelmeye eğiliminde olduğunu da görüyoruz. Demek ki kadınlarımız artık yeni şartlara uygun donanıma sahip olmaya başladılar ve iş gücü piyasalarına daha fazla katılıyorlar ve hızlı bir şekilde katılıyorlar. Küresel krizden sonra Türkiye'nin en büyük başarılarından bir tanesi istihdam artışı oldu. İşte, en yüksek noktadan bakarsanız 4 milyona yakın istihdam oluştu Türkiye'de. Burada da yine erkek istihdamına göre kadın istihdamının çok daha hızlı bir şekilde geliştiğini görüyoruz. Kadınlarımızın hem iş gücüne girdiğini hem de istihdamının hızlı bir şekilde arttığını görüyoruz. Özellikle, tabii, burada en kritik belirleyici nokta nedir diye baktığımızda, en kritik husus eğitim tabii, kadınları eğitimi.

Şimdi benim önümde bazı rakamlar var. Bu arada şunu da söyleyeyim: TÜİK de Bakanlığımıza bağlı bir kuruluş. TÜİK'ten de bazı rakamlar alarak geldim doğrusu. Ayrıca geçen yıl bir kitapçık çıkardık TÜİK olarak. Böyle özel günlerde elimizdeki verileri kullanarak, bir anlamda, o güne nasıl hizmet ederiz diye düşündüğümüzde yaptığımız bir çalışma. Bunu da geliştireceğiz inşallah, daha iyi noktalara götüreceğiz.

TÜİK'in rakamlarıyla baktığımızda, mesela okuma yazma bilmeyen kadınların iş gücüne katılımı yüzde 6,5'e kadar düşüyor. Üniversite, yüksekokul veya fakülte mezunu kadınların iş gücüne katılımı ise yüzde 71 oranında yani Avrupa'dan pek bir farkı yok. Dolayısıyla temel belirleyici burada gördüğümüz eğitim düzeyi. Nitekim son yıllarda üniversitelere çok muazzam yatırımlar yapıyoruz. Eğitim, okullaşma oranlarında ciddi artışlar var. Son işte on iki yıl zorunlu eğitim, ardından üniversitelere yapılan bu yatırımları düşündüğünüzde, belki mevcut durumda bazı problemlerimiz var ama önümüzdeki döneme ilişkin olarak, doğrusu, ben çok hızlı bir şekilde bu katılımın artacağını bu rakamlardan görüyorum, çünkü okullaşma oranlarımızda da çok müthiş bir artış var. Dolayısıyla eğitim düzeyi arttıkça kadınlarımızın, şehir ortamında sanayi ve hizmet sektörlerine dönük donanımları da artıyor, bu da iş gücüne katılımı artırıyor, istihdamı artırıyor. Bu çok açık bir şekilde görülüyor. Dolayısıyla esas eğilim arzu ettiğimiz yönde. Yani biz bu rakamlara baktığımızda, hızlı bir şekilde bugünkünden farklı bir noktaya gideceğimizi göreceğiz.

Tabii, eğitim dışında da birçok unsur vardır şüphesiz ama ben hani temel nokta olarak altını çiziyorum. İşte kadınların çocuk bakım hizmetlerinden faydalanmasından tutun, işte kültürel birtakım bakış açılarına kadar, çalışma saatleri, özellikle de... Onun da bir altını çizmek isterim. Yani esnek çalışma dediğimiz sistemler yine gençlerimiz ve kadınlarımız için çok önemli, bütün toplum için önemli belki ama özellikle de gençlerin ve kadınların daha fazla iş gücü piyasasına girmesi, daha fazla

çalışması esnek çalışma modellerini gerektiriyor. Çünkü kadınlarımızın hakikaten çok çeşitli sorumlulukları var, çocuğa karşı anne olarak sorumluluğu başta olmak üzere. Bunun getirdiği şartlar içinde hem onu yapabilmesi hem de iş gücü piyasasına girebilmesi için daha farklı modeller geliştirmemiz, daha esnek çalışma modelleri ama bir taraftan da çocuk bakım hizmetleri, bütün bunlarla birlikte tabii iş gücüne katılımı düşünmemiz gerekiyor.

Burada da bir noktanın da altını çizmek isterim doğrusu. Hep böyle iş gücüne katılım, istihdam filan diyoruz. Belki bir taraftan da ev kadınlarının evde yaptığı işleri de küçümsemiş gibi bir duruma da düşmek istemiyorum ben. Tam aksine, piyasada belki fiyatı yok o yapılan hizmetlerin, hani alınır satılır bir şey değil ama aslında çok değerli bir taraftan, bir emek ev kadınlarımızın harcadığı. Onu da ben ihmal etmemek gerektiğine ben inanıyorum. Bugünkü millî gelir hesaplarımız maalesef onu görmüyor yani o tür çalışmaları veya kendi başınıza yaptığınız, pazarlamadığınız diyelim bir şey olduğu zaman, bir emek harcadığı zaman bunu hesaplara dâhil edemiyorsunuz, sanki hiç yokmuş gibi görünüyor. Hâlbuki evde tabii birçok hizmeti üretiyor kadınlarımız; özürsüne bakmasından tutun, işte evin düzenine vesaire, birçok şeye kadar. Yani o emeği de çok takdir ettiğimi bütün bu tartışmalar içinde belirtmek isterim. O boyutunu da hiç ihmal etmememiz lazım, ama biz tabii burada istihdam odaklı konuşuyoruz. Dolayısıyla eğilim, dediğim gibi, iyi yönde.

Sektörel olarak da baktığımızda bu böyle. Eskiden sadece tarım sektöründe kadınlar ağırlıklı olarak çalışırken, giderek sanayi ve hizmetlere doğru yöneldiklerini görüyoruz. Burada da bir rakamı paylaşmak isterim sizinle. 2011 yılı itibarıyla kadınların en fazla istihdam edildiği sektör yüzde 42,6'yla hizmetler sektörü olmuş. Yani geçmişte hep tarım sektörü birinci sıradayken şimdi artık hizmetler sektörü kadın istihdamında birinci sıraya yükselmiş durumda. Bunu yüzde 42,2'yle tarım sektörü takip ediyor. Bu, tabii, yine sevindirici bir durum yani artık kadınlarımızın yeni sektörlere girdiğini gösteriyor.

Bir diğer olumlu gelişme, ücretli ve yevmiyeli çalışan kadınlarımızın oranı çalışan kadınlar içinde. Bu da 2004 yılında yüzde 44,8'miş; 2011 yılında yüzde 51,6'ya yükselmiş. Bu da yine son derece önemli çünkü artık düzenli, kayıtlı, işte ücretli bir çalışmaya yöneldiğini gösteriyor. Ücretsiz aile işçiliğinden ücretli, kayıtlı bir sisteme doğru bir dönüşüm yaşadığımızı da gösteriyor.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – İş gücüne katılım içerisinde kadını söylüyorsunuz değil mi?

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Çalışanlar içinde bu, katılım değil de istihdam edilenler içinde.

Bu da hakikaten önemli bir oran: Ücretsiz aile işçiliğinin de 9 puan gerileyerek 35,5'e düştüğünü görüyoruz mesela, aynı dönemde, 2004-2011 döneminde. Bunlar kalitesinin de arttığını gösteriyor kadın istihdamının. Yani sadece sayısı artmıyor istihdamın, kalitesi de bir anlamda artmış oluyor. Bunlar hakikaten sevindirici rakamlar.

Tabii, bunlar kendiliğinden olmadı. Bu son dönemdeki dönüşümlerde şüphesiz izlenen politikaların, tedbirlerin etkileri var. Burada şunun altını özellikle çizmek isterim: Temel dokümanlarımızda, kalkınma planlarında hep bu konuyu biz vurguluyoruz doğrusu. Bir örnek olarak, 2007-2013 dönemini kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda, istihdamın artırılması ekseninde, kadınların iş gücüne ve istihdama katılımlarının artırılması amacıyla çocuk ve diğer bakım hizmetlerine erişimlerinin kolaylaştırılması öngörülüyor.

Ayrıca orta vadeli programlarımızda ve yıllık programlarda iş gücü piyasasına girmede dezavantajlı gruplar içerisinde yer alan kadınlara yönelik programların geliştirilmesi gerektiği vurgulanıyor. Temel politika dokümanlarımızda biz bu konuları vurguluyoruz, bir politika olarak ortaya koyuyoruz Hükümet olarak.

Yine, az önce siz de bahsettiniz, bir Başbakanlık genelgesiyle bu konularda çok daha detaylı birtakım çalışmalar için bir irade, siyasi irade ortaya konulmuş durumda. Onun ben detaylarına girmek istemiyorum, siz zaten konuyu gayet iyi biliyorsunuz.

Ayrıca teşvikler yine uyguluyoruz. Teşvik politikalarımızda kadınlarımızın istihdamına dönük çalışmalar yapıyoruz. 2008 yılında 5763 sayılı Kanun'la genel olarak 5 puanlık bir indirim gittik, istihdam üzerindeki yükleri azalttık. Tabii, bundan herkes yararlandı ama 1,8 milyon o dönemdeki kadın çalışmamız da bundan faydalandı. Daha özel olarak kadın istihdamını teşvike dönük yine düzenlemeler yaptık. 5763 sayılı Kanun'la 2008-2009 döneminde bir düzenleme yaptık. İşverenlerin bir önceki yıla ilave olarak işe aldıkları kadınlar için birinci yıl yüzde 100, ikinci yıl yüzde 80, üçüncü yıl yüzde 60 diye giden beş yıllık bir teşvik programı uyguladık. Bu yasadan yararlanan kadın sayısı 2008 yılında sadece 11.341 iken 2011 yılında bu sayı 102.907'ye kadar ulaşmış durumda.

2011 yılında yine 6111 sayılı Kanun'la istihdam teşviklerinin kapsamını genişlettik ve süresini de 2015 yılına kadar uzattık. Burada yaş şartını kaldırdık. Yaş şartı aranmaksızın kadınların işveren sigorta primlerinin İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanması imkânı getirildi. Bu doğrultuda kadınlar için öngörülen teşvik süresi yirmi dört ay olarak düşünüldü. Bu süre mesleki yeterlilik belgesine sahip olanlar için kırk sekiz aya ve mesleki eğitim mezunları için de otuz altı aya kadar çıkarılabiliyor. Aralık 2011 tarihi itibarıyla 73 bin kadının bu programdan yararlandığını biliyoruz. Bunlar tabii genel birtakım teşvikler, düzenlemeler istihdamı teşvik etmeye dönük ama bunun dışında tabii çeşitli projeler, programlar da uygulanıyor.

Bunlardan, kadın istihdamını artırmaya dönük, özellikle bu konuya odaklı Avrupa Birliğiyle ortaklaşa yürüttüğümüz bir program var. "Kadın İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu" denen bir program, 2009-2012 dönemini kapsıyor. Burada Kalkınma Bakanlığımız stratejik koordinatör rolünde. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız yönetim otoritesi olarak bu programı yürütüyor. Burada 27 milyon avroluk bir kaynak, 4 milyonu bizim kendi bütçemizden, diğeri AB fonlarından. Burada kadın

istihdamını ve kadın girişimciliğini artırmaya dönük çok sayıda proje destekleniyor, eğitim programları düzenleniyor.

İkinci ve benim altını özellikle çizmek istediğim bir programımız “Sosyal Destek Programı.” Bunu Kalkınma Bakanlığı olarak bizzat biz yürütüyoruz. Kısa adıyla “SODES” dediğimiz program. Buna Güneydoğu’dan başladık. 2008 yılında GAP Eylem Planı diye bir plan ilan etti Başbakanımız, beş yıllık bir plan, GAP bölgesine daha fazla yatırımı öngören bir eylem planı. O eylem planı içinde yer alan en önemli yenilikçi programlardan bir tanesi bu SODES dediğimiz Sosyal Destek Programı. Konuşmamın başında da vurguladığım o kalkınma anlayışımızın bir gereği olarak, GAP Eylem Planı’nı da hazırlarken dört tane eksen belirledik: Bir tanesi ekonomik gelişme, ikincisi sosyal gelişme, üçüncüsü altyapının geliştirilmesi, dördüncüsü de kurumsal kapasitenin artırılması. İşte bu sosyal gelişme ekseninde bu SODES dediğimiz programı devreye soktuk. Bu merkeziyetçi değil, daha yerelden gelen fikirlere, projelere dayalı bir program. Valiliklerimizi burada devreye sokuyoruz. Sadece kamu kurumları üzerinden yürüyen bir program değil, STK’ları da desteklediğimiz bir program. Yani kamu kurumları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, bütün bunlardan gelen proje fikirleri alınıyor, belli bir süzgeçten geçiriliyor, değerlendirilmeden geçiriliyor ve bunlara biz kaynak tahsis ediyoruz. Uygulama da tamamen yerelde gerçekleşiyor, biz uygulamaya girmiyoruz. Sadece belli proje ekipleri oluşturduk. Projeler izleniyor, değerlendiriliyor, hani sistimal edilmesin, başka şeyler olmasın diye bir izleme sistemimiz var. Onun dışında tamamen fikir de yerelden geliyor, uygulama da yerelde gerçekleşiyor. Ama biz genel çerçeveyi kuruyoruz, proje seçimlerini gerçekleştiriyoruz, izlemeyi yapıyoruz.

Bu SODES programlarımızın temel amacı sosyal içerme. Yani kıyıda köşede kalmış hiç kimse olmasın. Herkes, konuşmamın başında ifade ettiğim gibi, bu kalkınma sürecine, gelişme sürecine, sosyal sürece katılsın, özellikle de dezavantajlı dediğimiz gruplar, işte özürli insanlarımız, kadınlarımız, gençler, işsizler, göç etmişler. Dışlanmışlıkla bir anlamda mücadele etmeyi öngören bir program bu SODES dediğimiz program. İstihdam boyutu var, mesleki eğitim boyutu var, kültür, sanat, spor boyutu var, çok boyutlu bir program ama hepsinin özünde aslında bu ana fikir katılımı sağlamak, sosyal hayata, ekonomik hayata katılımı sağlamak.

Bu SODES dediğimiz programa son dört beş yılda çok ciddi kaynaklar ayırdık ve binlerce projeye destek olduk. Bunlar arasında tabii kadınlar bizim için en önemli hedef kitlelerden bir tanesi, gruplardan bir tanesi SODES programlarımızda. Özellikle nispeten geri kalmış yörelerimizde, az önce siz de ifade ettiniz, bütün bölgelerimizde tabii bu mesele önemli ama nispeten az gelişmiş diyelim, ekonomik, sosyoekonomik açıdan bölgelerimizde daha büyük bir sorun. O açıdan da buralarda önem verdik bu işe ve kadınlarımızın daha fazla hayata, sosyal, ekonomik, kültürel hayata katılımı için projelere destekler verdik. Bu kapsamda, sadece 2010 yılında kadınlara dönük projeler, 358 proje desteklemişiz ve 37,8 milyon lira para ayırmışız bu projede.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Toplam kaç proje için Sayın Bakanım?

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Toplam projeye doğrusu arkadaşlarımız bir baksınlar, sizi yanıltıcı bir bilgi vermeyeyim.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Yani 358 iyi bir rakam ama bu 358 bin içerisinde 350 yse kötü bir rakam.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Bin civarındadır, tam rakamı bilmiyorum ama bin civarında düşünebilirsiniz, fena bir oran değil bu.

Burada, tabii, tamamen bizim millî bütçemizden ayırdığımız bir kaynak bu, onun da altını çizmek isterim. Hiçbir şekilde bir dış hibe kullandığımız bir kaynak değil. Bu tamamen millî bütçemizden ayırdığımız bir kaynak.

2012 yılında da yine bu programlara devam ediyoruz. Onlar henüz tam sonuçlanmış değil.

GÜRKUT ACAR (Antalya) - Ne kadar tutar Sayın Bakan, 358 proje?

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) - 37,8 milyon TL. Bunlar, tabii, çok büyük ölçekli projeler değil, küçük küçük projeler ama insanların hayatına değen projeler. Hedef kitlenin kendisinin tarif ettiği, kendi ihtiyacına göre dizayn ettiği projelere sunduğumuz destekler.

Diğer önemli bir faaliyetimiz yine Bakanlık olarak, GAP Bölge Kalkınma... Bu SODES'lere geçmeden şunu ifade edeyim: Önce 9 ilde başladık -GAP illerinde- sonra başarılı olunca bu program diğer bölgelerimiz de talep ettiler, DAP bölgesine -benim de seçim bölgem aynı zamanda- yaygınlaştırdık, ondan sonra başka bazı sıkıntılı bölgeleri de inceledik, bir endeks de oluşturduk doğrusu bu sorunların daha yoğun hissedildiği yerlerle ilgili. Şu anda 30 ile kadar çıkarmış durumdayız yani şu anda Mersin, mesela Adana, oraları da kattık, özellikle, yoğun göç yaşayan bölgeleri de kattık. Büyükşehirlerin olduğu yerleri katmadık doğrusu. Büyükşehirler zaten güçlü belediyeler, onlar kendileri bu tür işler yapıyorlar diye düşündük.

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Sayın Bakanım, hiç görüldüğü gibi değil büyükşehirler, hiç değil, gerçekten değil.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Ama kaynakları var Sayın Vekilim. Yeter ki öncelik versinler, yeter ki öncelik versinler.

Ama bazı illerimizde hani böyle bir kurumsal altyapı yok, kaynak yok, daha çok onlara ağırlık vermeye çalıştık ve şu anda 30 ilde başarılı bir şekilde bu uygulanıyor. GAP bunun için bir şey oldu doğrusu, model geliştirdiğimiz bir alan oldu ama tüm ülkeye bunu yaygınlaştırıyoruz.

Diğeri, diğer yine yaptığımız bir çalışma, GAP Kalkınma İdaresi aracılığıyla yürüttüğümüz bir çalışma, "ÇATOM" dediğimiz "Çok Amaçlı Toplum Merkezleri" programı. Bu birazda eskilere giden biri program. Burada da esas amaç, kadının katılımını artırmak, hem sosyal hayatına katılımını artırmak hem de iş yapabilir, gelir getirici birtakım faaliyetler yapmasına destek olmak. Burada da genç kızlarımıza, kadınlarımıza ortamlar oluşturuluyor ben de bir kısmını ziyaret ettim doğrusu, orada şunu

gördüm: Hiçbir sosyal ortamın olmadığı küçük ilçelerimiz var, belli mahallerimiz var, buralarda bu ÇATOM'lar hakikaten çok ciddi bir ihtiyaç, çok ciddi bir ihtiyaç. Kadınlarımız oralarda gelip bir arada bulunuyorlar, sosyal birtakım faaliyetler yürütüyorlar, sohbet ediyorlar, işte, çoluk çocuklarıyla birlikte gelenler oluyor yani çok güzel bir ortam benim gördüğüm. Bir taraftan da ama gelenlere mesleki nitelikler kazandırmaya çalışıyoruz. 9 ilde, GAP'ta sadece uyguluyoruz biz bu programı, 9 ilde, şimdi, belki başka bazı DAP, DOKAP başka bazı yerlere de yaygınlaştırabiliriz. 9 ilde toplam 44 adet ÇATOM bulunuyor şu anda. 1995 yılında ilk başlamış çalışmaya, bugüne kadar 205 bin kadına ulaştığımız bu ÇATOM'larla. Son yıllarda, yılda ortalama 15 bin kadını bu çalışmalardan faydalanıyor. Bu da yine gerçekten önemli bir faaliyetimiz olarak somut bir faaliyet olarak...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, son beş dakika da isterseniz toparlarsanız, milletvekili arkadaşlarımıza da soru kısmı kalsın.

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Daha çok soru-cevap şeyi olsun, peki.

“Bakanlık olarak ne yapıyoruz?” diye sormuştunuz. Burada bir görevlendirmeyi yapmışız, kadın erkek-fırsat eşitliğine ilişkin olarak Kurumsal Gelişim ve Eğitim Dairesi Başkanlığımızı görevlendirmişiz, bir müsteşar yardımcımız konuyla görevlendirilmiş, yaptığınız toplantılara yine katılım sağlanmış. Burada, tabii, Bakanlık olarak bu vesileyle ben de doğrusu bu istatistikleri görmüş oldum. Bizim tabii, bir ana Bakanlık birimimiz var. TÜİK Bakanlığımıza bağlı bir kurum, Türkiye İstatistik Kurumu, onu toparlayamamışlar arkadaşlar da Bakanlık merkezini söylüyorum. GAP idaremiz var, KOP, DOKAP idareleri bağlı bize, kalkınma ajansları şemsiyemiz altında. Belki onları daha geniş toparlayabilirdik ama burada sadece Bakanlığın merkez personeliyle ilgili bu vereceğim rakamlar 755 kişi çalışıyor Bakanlığımızın merkezinde. Bunlardan 518'i erkek, 237'si kadın. 237 kadın personelin yüzde 51'i şef veya daha üstü konumdaymış. Bu kadınlardan 2 kişi Bakanlık müşaviri, 1 özel kalem müdürü, 7 daire başkanı, 66 planlama uzmanı

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Bakanım, biraz yavaş. 2 müşavirimiz var...

BAŞKAN – Biz bunları tek tek not ediyoruz.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sonra bakacağız tekrar.

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Valla, bunlar tabii resmî, arkadaşlarımızın çıkardığı rakamlar.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – 2 müşavir...

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – 1 özel kalem, 7 daire başkanı, 66 planlama uzmanı, 22 planlama uzman yardımcısı.

GÖKÇEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Çok hızlı gitti.

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – 13 sözleşmeli personel, 5 şube müdürü ve 6 şef.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Genel müdür, genel müdür yardımcısı?

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Genel müdürümüz yok. Maalesef yok, doğru.

Bunlardan yine eğitim durumuna baktığımızda, 2'si ilköğretim mezunu -237'i kadın çalışmamızın 2'si ilköğretim mezunuymuş- 10'u, lise mezunu, 42'si ön lisans, 142'si lisans, 36'si yüksek lisans, 5'i doktoralı çalışmamızmış. Bunları biraz daha detaylı ben de bu vesileyle doğrusu toparlamaya çalışacağım.

BAŞKAN – Evet, bir TÜİK verisi olarak da gireceğiz bunları sonra Sayın Bakanım.

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – İnşallah.

Burada ajanslarımıza son olarak değinmek istiyorum, kalkınma ajanslarımıza.

BAŞKAN – Var mı genel sekreterimiz kadın?

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Orada da yok, doğru.

BAŞKAN – Peki, tamam.

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Kalkınma ajanslarının ama kadınlarımıza yönelik ciddi faaliyetleri var ve çalışan sayısında da ciddi bir ağırlığı var benim bildiğim kadarıyla. Onları da tekrar bir çıkaralım.

Yalnız çok çeşitli bölgelerde ajanslarımızın faaliyetleri var. 26 tane ajans kurduk biliyorsunuz, 81 ilimizi kapsar şekilde. Bazıları tek ilden oluşuyor, en fazla 6 ilden oluşan ajanslarımız var ve burada nitelikli bir kadro oluşturduk, gerçekten çok nitelikli bir kadro oluşturduk. En az gelişmiş dediğimiz bölgede bile dil bilen, iyi üniversitelerden mezun, proje, planlama, kalkınma kavramlarına aşina bir kadro oluşturduk. Burada da her bölge kendi bölgesinde analizler, çalışmalar yürütüyor. Eskiden sadece Ankara'da planlama çalışmaları yapılırdı ama her tarafa Ankara'dan bakmanız, ulaşmanız mümkün değil. Dolayısıyla, giderek yeni bir planlama anlayışı olarak da yerele doğru, bölgelere doğru daha fazla bir açılım sağlamış olduk. Kalkınma ajanslarının kalkınma kurulları var tabii, bunların danışma birimleri. Yapısında da, yönetim kurulunda da valilerimiz, belediye başkanlarımız, ticaret sanayi odası başkanlarımız, il genel meclisi başkanlarımız var. Yani çok ortaklı, çok perspektifli bir yapı, özgün bir model gerçekten. Bunun üzerinde çok çalıştık. Benim, eskiden, bürokratken, doğrusu, üzerinde çok çalıştığım bir yapıydı, kısmet oldu, Bakan olarak da bunları yaygınlaştırma imkânı bulmuş oldum. Bunlar gerçekten son derece önemli kurumlar. Yine konuşmamın başında bahsettiğim o kapsayıcı kalkınma anlayışımızın çok somut örnekleri bunlar.

BAŞKAN – Uygulayıcıları.

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Uygulayıcıları. Daha fazla yöreyi biz bu kalkınma sürecine katacağsak, daha fazla kesimi katacağsak, işte bu mekanizmalara ihtiyacımız var. Geçmişte de çok planlar, programlar yapmışız, maalesef birçoğu raflarda kalmış çünkü bunun mekanizmalarını, platformlarını oluşturamamışız. İşte, kalkınma ajansları bu ihtiyaca cevap veriyor ve

her biri kendi yöresine özgü analizler yapıyor ve programlar geliştiriyor böyle, homojen, tek tipçi bir yapı yok. Her bölgenin çünkü kendine özgü şartları, sorunları var. Bir turizm bölgesinin üstünlükleriyle bir tarım bölgesinin sorunları, bir sanayi bölgesinin sorunları aynı değil. İşte, bu farklılıkları da yakalayacak, onları iyi analiz edecek ve onlara özgü cevaplar geliştirecek bir mekanizma. Burada tabii, daha yeni yeni kurumsallaştırıyoruz. Ben, doğrusu, Bakan olarak da enerjimin önemli bir kısmını bu kurumlarımızın kurumsallaşmasına harcadım son yıllarda. İyi bir yere geldiğimize inanıyoruz. Şimdiden, yani çok genç bir yaşta bu kurumlarımız, çok güzel programlar yapıyorlar. Bir defa, analiz yapıyorlar. Bakın, bilgi çok önemli. Bilgi üretmeden politika geliştiremezsiniz, doğru işler yapamazsınız. Analiz etmek, sorunları derinlemesine çalışmak önemli. Her biri değişik alanlarda bu çalışmalarını yürütüyorlar. Ayrıca bunların hibe programlarını uygulama imkânı var, eğitim verme imkânları var, teknik destek sunma imkânları var; bütün bu imkânlarla hem analiz yapma hem belli konulara müdahale etme imkânı olan mekanizmalar. Bu anlamda önemli çalışmalar yürütüyorlar. Çok sayıda aslında yaptıkları işler var. Mesela, işte, BAKKA, ANKA...

BAŞKAN – Onları gördük Sayın Bakanım.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Gördünüz mü?

BAŞKAN – Çoğunu arazi de gördük.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Dediğiniz gibi, önemli olan, geleceğe dönük bunların niteliğini artırmamız, daha iyi noktalara taşımamız. Bana da arkadaşlarımız çok sayıda örnek vermişler ama bunları sayarsak herhâlde vaktinizi fazla almış oluruz, zaten siz de görmüşsünüz.

Ben bu noktada müsaade ederseniz tamamlamak istiyorum. Tekrar Komisyonumuza bu davetleri için teşekkür ediyorum. Komisyonumuzun göstereceği doğrultuda Bakanlık olarak da bu konularda daha etkili çalışacağımıza inanıyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ederim.

Şimdi, söz almak isteyen vekillerimiz var, sırasıyla veriyorum.

Önce Sayın Çalık'tan başlıyorum.

Buyurun.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Bakan, hoş geldiniz. Biz de size çok teşekkür ediyoruz.

Ben hem hassaten size hem Müsteşarımıza hem de TÜİK Başkanına, özellikle kalkınmada pozitif ayrımcılık yapıp kadına yönelik çalışmalarda vermiş olduğunuz destekler için özel teşekkür ediyorum, ki bu bizim için büyük bir şans, hem sizin hassasiyetleriniz hem de Müsteşarımızın hem de TÜİK Başkanımızın ki ilk kez böyle bir kitapçıya sahip oluyoruz, bu çok önemli bir şey. Ben geçen ay Sayın Başkandan isteyip baktığımda da elimizde çok önemli veriler oldu. En önemli eksiklerimiz bizim, kadınlarla ilgili verilere ulaşmakta çok ciddi sıkıntılar yaşıyorduk. Özellikle Hacettepe Nüfus Etütleri bu

konuda ciddi çalışmalar yapıyordu ama TÜİK'in verilerine çok ciddi manada ehemmiyet veremiyorduk ve şimdi son kitap gayet güzel olmuş, ellerinize sağlık.

Bu hassasiyetleri var olan Bakanımız olarak, şimdi, biraz evvel üstüne basarak yöneticilerle ilgili soruyu bilerek sordum ve bizim özellikle cinsiyete göre üst düzey memur sayılarımız maalesef Türkiye'de istenen oranlarda değil. Şu anda üst düzey yönetici oranlarımız, müsteşar, müsteşar yardımcısı, genel müdür, genel müdür yardımcısı ya da kurul başkan ya da üyelerine baktığımızda yüzde 13,6'ya tekabül ediyor ki bu bizim Sayın Başbakanımızın koymuş olduğu kadın hedefine maalesef üçte 1 oranında ancak tekabül ediyor. O yüzden, özellikle, kalkınmanın ne demek olduğunu bizlerle paylaşan Sayın Bakanımın, Bakanlığın da hiç olmazsa bu oranı yakalaması bizim talebimiz Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu olarak. Bu talebi yinelerken -biraz evvel Sayın Başkanım, benim sorularım içerisindeydi- kalkınma ajansları ve SODES'i faaliyete geçiren ve aktif olarak da çok ciddi manada sosyal farkları ortadan kaldırmak için yapmış olduğu bu projelerde kadınları öncelleyen sizin, kalkınma ajansı genel sekreterliklerinde, yönetim kademesinde mutlaka kadınların olması gerekiyor ki seçtiğiniz yöneticilerin kalifiye, kalite ve dil bilme konusundaki hiçbir sıkıntınızın olmadığını biliyorum ama aynı kalitede, nitelikte aynı ama nicelikte farklılık yarattığınızı düşünüyorum. O yüzden nitelikleri aynı olan ve nicelikleri de farklı olan arkadaşlarımızı tercih ederseniz yani erkek arkadaşlarımızın yanında kadınların da temsilini sağlarsanız çok büyük memnuniyet duyacağız. Ve Bakanlığımızdaki özellikle en üst yönetim kademesinde yer alan -sizin söylemiş olduğumuz orana baktığımızda- çalışan oranının yüzde 51'inin şef ve üstü olduğunu söylediniz ama bunun yanı sıra üst düzey yönetim kademesinde görev alacak olan arkadaşlarımızın talebini sizlerle paylaştık. Ve SODES projeleriyle ilgili notumu özellikle aldım, yüzde 75 -yanlış hatırlamıyorsam- kamu, yüzde 25 STK'lara destek veriyoruz. Sayın Bakanım, ben özellikle bu konuda istihdamda bulunuyorum. SODES projelerinde özellikle kadına yönelik çalışmaları ve STK'ları öncelleyebileceğimiz programlar yapmamız gerekiyor. Ve Doğu Anadolu (DAP) Projesi'ni başlatan ve 16 ilde uygulanmasını sağlayan kişi olarak, GAP'la birlikte yani beraber bu işi götüren kişi olarak, kadınların öncelendiğinde neler başardıklarını beraber gördük. Dolayısıyla, SODES'i kadınlara yönelik özel bir statü hâline getirmenizi ben o bölgede çalışan bir kadın vekil olarak söylüyorum. Ve ayrıca SODES'te kamu kurum ve kuruluşlarının ve özel sektörün desteklendiği gibi, tüzel kişi olarak sivil toplum örgütlerinin de özellikle kadınlara yönelik STK'ların desteklenmesi gerektiği kanaatindeyim.

Dezavantajlı gruplar konusunda da kadınlarımızın özellikle arızası var. Biz bu konuda; dezavantajlı gruplar, engelliler, çocuklar ve kadınlar dediğimizde hep kadınlardan tepki görüyoruz. Dolayısıyla, dezavantajlı değil de inşallah avantajlı pozisyona geçmek için sizin desteğinize özellikle, hassaten ihtiyacımız var. 25 Mayıs 2010'daki genelgeye binaen müsteşar yardımcısı atamışsınız ama o atadığınız müsteşarın yapması gereken genelgenin gereği olarak kontrolleri ve tabloyu da çıkarması gerekiyor.

Ben çok teşekkür ediyorum. Çok verimli bir toplantı oldu. Başkanımıza da hassaten teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Çalık, teşekkür ediyoruz.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Sayın Başkan, ayrılacağım ben, izin verirseniz...

BAŞKAN – Tamam.

Buyurun Sayın Tuncel.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Ben öncelikle Sayın Bakanımıza teşekkür ediyorum. Ama Sayın Bakanımız da dersini çalışıp gelmiş, o yüzden ben bütün bakanlarımızı buraya davet edelim, böylece kadınlar meselesinde daha şey olur. Kendisi ifade ettiği için söylüyorum, hani “İlk kez böyle bir fırsat buldum” diye.

Sonuçta, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, aslında bütün bakanlıklarla ortak çalışması ve eşitlik politikalarını oluşturması gereken bir yer. Henüz burası da kurumsallaşmamış -sizin de dediğiniz gibi- hâlâ aslında bu konuda bir sorun olduğunu ben de düşünüyorum. O açıdan belki bir ortak çalışma meselesini geliştirmek gerekir.

Dil meselesinde -Öznur Hanım ifade etti- ben, evet, yani dezavantajlılar bölümünde saymanın iyi olmadığını düşünüyorum ama genel olarak bir eşitlik dili... Sayın Başkan ifade ettiğinde aslında hani “Bir eşitlik uzmanınız var mı?” diye, bunu bir öneri olarak, aslında eşitlik uzmanından ziyade bir eşitlik biriminin olması...

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Burada nasıl bir ifade kullanıyorsunuz, yani ben onu merak ettim. Dezavantajlı demeyelim diyoruz...

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) - Yani kadınlar dezavantajlı gruplar içerisinde değil, erkekler, kadınlar, gençler. Çünkü dezavantajlı belki olanaklar olarak...

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – O anlamda tabii, evet.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Evet ama bu şöyle bir şeyi getiriyor: Kadınları zavallı, ikincil olan, şey yapan bir dil. Kadın örgütleri buna çok itiraz ediyor genel olarak. Hani, özürler, engelliler yani bir... Kadınların engeli yok. Engel olan bu sistemin kendisi, o açıdan. Bir dil meselesi... Mesela, dediniz ki: “Kadın hadisesi” veya “kadın konusu.” Mesela, buradan da bu şey açığa çıkıyor yani bu kullanılan bir dil, yani hani bu sadece size özel bir şey değil, genel olarak toplumda kullanılan... Kadınlar bir hadise ya da konu değil, kadınların yaşamın tam da kendisi. Yani eşitlik sorunlarımız olan bir noktadayız, o açıdan eşitlik mücadelesi veriyoruz ve kadın ve erkeğin eşit olmadığı bir toplumda ne yazık ki istihdamda da, kalkınmada da şey değil.

Diğer bir konu... Dikkat çektiğiniz bir noktayı çok önemsedim. Yani “Kalkınma sadece ekonomi değildir.” önemli bir nokta ama ne yazık ki bizim ülkemizde kalkınma eşittir ekonomiyle özleşmiş durumda. Bu kalkınma meselesinde hani, toplumsal yaşamda ne değişiyor? İlişkileri nasıl değiştiriyor? Yani kadın erkek ilişkilerinden tutalım, aile biriminin yaşamını, yani toplumda hangi

noktaya geldiği konusunda çok ciddi sorunlar var. Belki bu konuda daha etkin bir çalışma yürütmek. Hani, kalkınma eşitir ekonomi değil, hani, kalkınma toplumda bireyin, kadının geldiği düzeyi ifade ediyor diye düşünüyorum.

Tabii, benim sorudan ziyade biraz öneriler açısından olduğu için... Mesela, bu ev kadınlarına ilişkin söylediğiniz şey de önemli; küçümsemek istemiyoruz ama bu konuda çok ciddi çalışmamız da yok. Özellikle, ev kadınları değil ev eksenli çalışan kadınlar var. Aslında bu kadınların istihdamı konusunda bazı işler yapmak iyi bir şey olur diye düşünüyoruz. Çünkü, bu kadınlar mesela, evlerde çalışıyorlar, çalıştıkları koşullar çok sağlıklı. Yani patronu kimdir, nedir, belli değil. Kazalara maruz kalıyorlar yani iş kazalarına maruz kalıyorlar. Bu konuda bir araştırma önergesi verdik. Bilmiyorum, diğer gruplar da önerse aslında bunun araştırılmasını, önemli diye düşünüyorum.

Bir diğer şey, tabii, şu, bence önemli bir konu, onu da söyleyip bitireceğim: Nasıl baktığımız meselesi önemli yani. Sadece, mesela, kadınların çalışıyor olması falan meselesi değil bu iş. Toplumsal yaşama, kadın ve erkek eşitliği meselesinden, perspektifinden bakabiliyor muyuz? Kadınlar sadece çalışıyor mu, yoksa karar alma mekanizmalarında var mı ya da istihdam alanında nasıl olacak? Bu konuda bir deneyimimizi sizinle paylaşmak istiyorum: Mesela, bizim yerel yönetimlerimiz var, belediyelerimiz. Bütün belediyelerimizde eşitlik komisyonu var ve belediyelerimiz istihdam alanından tutalım başka karar alma mekanizmalarına göre önce bu eşitlik komisyonu raporuna göre karar veriyorlar. Yani, mesela, diyelim ki işe alırken bile yüzde 40 cinsiyet kotası uyguluyoruz biz ve bu kota uygulamasının çok önemli faydalarını gördük. Ben Kalkınma Bakanlığımıza da böyle bir öneri... İstihdam alanında madem kadınların katılımını artıracacağız... Şöyle olmuyor yani: Hani, çağırdık, kadınlar geldi olmuyor. Toplumsal şeyleri var, ilişkiler var. Yani aile içerisinde mesela, bir ailede bir kişi çalışacak diye tercih ettiğinizde diyor ki: "Erkek gelsin." Ya da mesela sosyal politikalar yaptığımızda diyor ki: "Sosyal bir iş yapacağız." Hemen insanlar aklına diyor ki: "Gidip futbol sahası yapalım." Ama kadınların şey yapacağı alanlar düşünülüyor. Yani örnek olsun diye söylüyorum. Çünkü eril bir toplumda yaşıyoruz ve düşünceler eril. O yüzden kalkınma ajansına istihdam alanında kota uygulanması vesilesinin önemli olduğunu düşünüyor ve... Bu meseleyi biz anayasa meselesinde de önerdik ama çok şey görmedi. En azından sizin verilerinizde... Çünkü, mesele sadece veriler değil bunu geliştirmek konusunda da... Yüzde 40 olmayabilir ama yüzde 30, yüzde 25, bilemiyorum hani ortak şeyde...

Bir şey de, mutlaka kadın örgütleriyle ortak çalışma meselesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Tabii, bu veriler falan şey yapıyor ama mutlaka yani bir yerde, örneğin, kırsal kalkınma meselesinde de, kalkınma ajansları iş yaparken, istihdam yaparken, proje yaparken, hibe verirken mesela neye göre veriyor meselesi önemli. Yani sadece kadınları istihdama katmak meselesi değil, kadınlar lehine mi iş yapıyor? Mesela, kadınlar iş yapıyor ama kadınlar lehine yapmıyor, kalkınmayı sağlamıyor ya da sadece kendi bireysel çıkarı için... Çünkü kadın olmak, kadın bakış açısına sahip

olmaya yetmiyor yani o noktada. O açıdan, mesela, gidildiği her yerde mutlaka kadın örgütleriyle - feminist kadın örgütleriyle özellikle- iş birliği içerisinde olmanın hem size katkısı olacağı düşünüyorum hem de kadınların istihdam alanında katılımını güçlendireceğini düşünüyorum.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Tuncel, teşekkür ederiz.

Hülya Hanım...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, gerçekten kadınlarla ilgili çalışmalara yer verilmiş. Yalnız kaçırılmış olabilirim. Benim öğrenmek istediğim bölgesel ajanslarda kadınlarla ilgili olan projelere çok büyük destek verdiğiniz konusundaydı, çok fazla sayıda. Bu bölgesel ajanslarda yetkili kişilerin arasında kadın oranı nasıl? Yani erkekler mi çoğunlukta, yoksa kadın yöneticiler de var mı karar vericiler arasında?

BAŞKAN – Peki.

Cevaplarını sonra alalım.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Bu arada arasınlar arkadaşlar da oranı almaya çalışalım.

BAŞKAN – Tamam.

Sayın Dalbudak, buyurun.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Sayın Bakanım hoş geldiniz.

Biraz önce, üniversite mezunlarının istihdamıyla okuryazar oranının istihdamı arasında ciddi bir uçurum var; biri yüzde 71, biri yüzde 6. Şimdi, bu Türkiye İsrافی Önleme Vakfının mikro kredi uygulamaları 60 bin kadına ulaşmış. Burada da ne kefil ne bordro ne başka bir şey istenmeden direkt finansa ulaşip ve yüzde 100’de geri dönüşüm sağlanmış çok önemli bir çalışma bu. Bunu biz Bakanlığımızda -sizin Bakanlığınızda- bu tarz farklı bir birimle...

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Mikro krediyi diyorsunuz değil mi?

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Mikro kredi uygulamasının, belki biraz değiştirilerek kapsamı, yine sizin Bakanlığınızda da benzer uygulama yapılması çok daha fazla kadına ulaşmak anlamında bize katkı sağlamaz. Burada en önemli faktör, proje dediğiniz zaman eğitilmiş kadınların, eğitilmiş insanların ya da bir proje oluşturacak bir ekip lazım ama burada mikro kredi uygulamalarında kadın direkt gidip, mahallesinden 3 tane kadınla gidip paraya, finansa kavuşuyor ve direkt evinde bir satış, bir üretim vesaireye geçiyor ve bunların hepsinin geri dönüşümünün yüzde 100 olması çok büyük bir başarı ve 60 bin kadına da ulaşmış. Bakanlığımızda da -yani sizin Bakanlığınızda- bu tarz bir birimin oluşturulması ve bir 60 bine daha ulaşmamız hem bu rakamsal verilerin, kadın istihdamı konusundaki verilerin artmasına, hem de çok ciddi... Yani bizim kapsamımızda istediğimiz, beklediğimiz o yüzde 6’lık dilime ulaşmak konusunda da önemli bir durum olacaktır diye düşünüyorum âcizane

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Enç...

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz özellikle vermiş olduğunuz bilgiler için.

Benim sorum şöyle olacaktı, daha doğrusu yapılabilirliğini bilmiyorum: Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme son günlerin, bizim de... Alt komisyonunu da kuracağız, biz çok önemsiyoruz bu konuyu. Belediyelerde, bakanlıklarımızda, her türlü kamu kuruluşunda olabilir bu. Bununla ilgili bir çalışma yapılabilir mi? Yani sadece kota noktasında, kotayı çok kullanmak istemiyorum ama diyelim ki kalkınma ajansı... 26 tane kalkınma ajansımız var, bunların bütçeleri var. Belli bir oranı sadece kadınlara kullandırmak kaydıyla mesela -bu cinsiyete duyarlı bir bütçeleme anlamına geliyor- böyle bir şey yapılabilir miyiz? Hani, asgari bir miktar belirleyip, tabii ki onunu üstüne de çıkılabilir, bir genelge ya da başka bir şeyle böyle bir şey yapılabilir mi yapılamaz mı? Onu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

SAFİYE SEYMENOĞLU (Trabzon) – Bununla ilişkili ben de soru sormak istiyorum, konuyla alakalı.

BAŞKAN – Tamam, vereyim.

Buyurun.

SAFİYE SEYMENOĞLU (Trabzon) – Sayın Bakanım, ben de çok teşekkür ediyorum.

Gökçen Hanım'ın değindiği konuyla alakalı. Şimdi, "26 tane kalkınma ajansımız var." diye belirttiniz. Şimdi, bu kalkınma ajansları kendi bölgelerinde birtakım projeler yapıyorlar ya da işte, programlar yapıyorlar. Bunlarda kadınlarla ilgili sizin de dikkatinizi çeken herhangi bir program var mı, desteklenmesi gereken bir çalışma var mı diye ben merak ettim, onu sormak istemiştim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Sayın Bakanım, söz sizde.

Buyurun.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Teşekkür ederim.

Öncelikle, tabii, sayıyla ilgili, üst düzey yönetici sayısı, genel sekreter konusu, bunu ben bir not ettim. Önümüzdeki sürece doğru bir bakacağız.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – İnşallah.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Hani, herhangi bir kasıtlı oluşmuş bir şey değil, onu söyleyeyim. Orta düzeydeki yönetici sayımızın yüksekliği ileriye dönük olarak da umut veriyor. İnşallah bu zaman içinde olabilecek bir şey. Tabii, kamu kurumlarında...

BAŞKAN – Bunu tüm bakanlıklara yaygınlaştırmamız lazım Sayın Bakanım. Burada bir işbirliği içinde olmak gerekiyor.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Bu bir farkındalık oluşturma anlamında da iyi oluyor tabii, doğru.

BAŞKAN – Özellikle de bu veriler içerisinde kamudaki...

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – TÜİK'te daha iyi durumdayız yalnız, onun verilerini alamadım ben.

BAŞKAN – Yani şu verilerimizin her sene artarak o hususta gitmesi gerekiyor.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – İnşallah.

Yalnız burada, tabii, biraz da ekonomiyle ilgili bir Bakan olarak, kota meseleleri çeşitli şekillerde dile geldi. Biraz bu ekonomideki korumacılıkla benzeştiriyorum ben doğrusu. Belki geçici sürelerle bir şey yapılması anlamlı olabilir ama sürekli böyle bir koruma oluşturma kadınlarımız için de çok faydalı olacağını ben açıkçası düşünmüyorum. Biraz daha rekabetçi bir ortam oluşturmak, kendilerini zorlamalarını sağlamak bana daha sağlıklı geliyor uzun vadede.

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Sayın Bakanım, biz o seviyeye gelmedik daha, biz o seviyeye gelsek yani orada birtakım...

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Yani geçici... Şimdi, ekonomide de hep tartışılır bu. Mesela, çok koruma yaptığınız zaman, maalesef -geçmişte biliyorsunuz, kullandığımız araç gereç, otomobiller, şunlar bunlar- koruma ister istemez rahatlık getiriyor, rahatlık da uzun vade de aslında kendinizi zorlamanızı engelliyor, böyle bir boyutu da var. Yani burada artısını eksinini iyi tartışmak gerektiğine inanıyorum. Sadece, hani, bir şey olarak söylüyorum.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Bakanım, kota demeyelim onun adına da, pozitif ayrımcılık... Yani biz kota kullanmıyoruz. Pozitif ayrımcılık yapılması gereken yerler olduğunu düşünüyoruz.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Tabii, kesinlikle bu zaten anayasal bir çerçeveye de kavuşmuştur.

BAŞKAN – Gereklilik, zorunluluk. Evet, anayasal bir zorunluluk artık.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Yani orada mesela şunlar yapılabilir: Diyelim ki, bir teklif çağrısına çıkarken bir kalkınma ajansımız diyebilir ki: Mesela "Başvuranlardan işletme sahibi kadınsa 5 puan buna fazladan puan veriyorum ben." diyebilir. Dolayısıyla, böyle bir hani, pozitif ayrımcılık getirebilir, yani bunlar mümkün, bunları yeter ki oradaki yönetim kurulumuz karar versin. Buraya, doğrusu, biz merkezi olarak çok müdahale etmiyoruz. Buna karar verilerse bunu yapmalarını için bir sebep yok. Bunu ben tavsiye de ediyorum doğrusu ajanslarımıza.

BAŞKAN – Biz de tavsiye ettik alanda.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Genel sekreterlerimizi zaman zaman topluyorum, yani bu kadın konusu değil de değişik...

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Bakanım, çok özür dilerim. Özel sektördeki kadın CEO'larımıza baktığımız zaman, Avrupa'da ve dünyada kadın oranlarına göre, diğer oranlara göre çok daha iyi noktadayız.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Şimdi, burada da hakikaten baktığınızda, -mesela, kalkınma ajansları sorulmuştu- kadın çalışan oranımız yüzde 40' miş. Bayağı uzman kadro, bizde genelde uzman bir kadro zaten, fazla destek personelimiz yok bizim, destek personeli çok az yani ve büyükşehirlerde yüzde 50'i geçiyormuş bu oran. Yani, orada kalkınma ajanslarında da çalışan olarak baktığımızda, uzman kadro olarak baktığımızda oldukça iyi bir durumda olduğumuzu söyleyebilirim ama genel sekreter düzeyinde yok. Orada bir problemimiz var, kabul ediyorum.

BAŞKAN – İşte, karar mekanizmalarını biraz zorlamamız gerekiyor Sayın Bakan.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Evet, onun zorlamamız lazım.

SODES'e ve STK'lara Sayın Çalık işaret etti. Yüzde 25 dediğimiz bizim olmazsa olmaz minimum rakam. Yani yüzde 25'in altına düşürmesinler diye iller biz Bakanlık olarak şeyi koyuyoruz, en az yüzde 25 STK olsun diyoruz. Yüzde 25 STK olsun demiyoruz, biraz yanlış anlaşılabilir olabilir o husus. Yani, STK'lara önem verdiğimiz için, bunun da altına düşmesin diye. Tamam projeler gönderin ama en az yüzde 25 STK projesi olsun diyoruz. Bu yüzde 75 STK olmasına engel bir durum değil, yüzde 25'in altına düşmesin istiyoruz. Burada da baktığımız zaman, STK'ların payı fiiliyatta yüzde 30'u geçiyor. Malatya gibi illerimizde yüzde 50'ler, hatta yüzde 50'nin üzerinde

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Daha da zorluyoruz biz.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Yani doğrusu, biraz da o ilin STK'larının gelişmişliği, ilgisi etkiliyor açıkçası çünkü bazen şunu da görüyoruz: Diyelim ki bir sırf bir program var diye bir STK oluşumu, bu tür şeyler yapılması da çok doğru değil. Gerçekten amaca hizmet eden, iyi çalışan STK'ların oluşması ve bunların desteklenmesi önemli. Belli illerimizde bu oranın dediğim gibi yüzde 50'lere kadar ulaştığını görüyoruz. Biz de bunu destekliyoruz. O yüzde 25 dediğim hedef değil, minimum rakam, olmazsa olmaz, asgarisi. Bu genel geyle ilgili tavsiyelerinizi kaydettik.

Sebahat Tuncel Hanım daha çok yorumlar yaptı, sorudan ziyade. Yalnız, bu dil konusunda doğrusu ben de ilk defa duymuş oldum bu "dezavantajlı" demenin rahatsız edici olduğunu ama bu, aslında "daha fazla pozitif ayrımcılık yapalım" anlamında kullanılan bir kelime, onu artık kullanmayalım o zaman.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Literatürde "dezavantajlı" olarak kadınlar anılmıyor.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – "Özel politika geliştirilen gruplar" gibi bir ifade varmış.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Evet.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Olmazsa o dili de bizim...

BAŞKAN – Mümkün merteye o dili kullanmamaya çalışıyoruz.

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Sayın vekilimiz kadınlarda mikrokredileri uygulamalarını dile getirdi. Bunlar da gerçekten önemli, dünyada da, bizde de hedef grup da zaten daha çok kadınlar. Bunu biz, SODES projeleri kapsamında destekledik. Yani bu mikrokredilerin değişik illerde uygulanmasını destekledik. Az önce bahsettiğim kadın projeleri arasında bunlar yoktu ama bunlar da dediğiniz gibi, sonuçta kadınlarımıza hizmet eden projeler. Biz, yeni bir mekanizma kurmak yerine, talep eden illerde, SODES Programı uyguladığımız illerde valiliklerimize kaynak aktardık. Valiliklerimiz kanalıyla ve vakfı da ortak ederek bu süreçte mikrokredi uygulamalarını yaptık. Yani somut uygulamalar yaptık bu konuda.

Şimdi, bütçeleme meselesi, kota meselesi: İşte oralarda artışına, eksisine gerçekten bakmak gerekiyor. Daha çok, ben, teklif çağrılarında pozitif ayrımcılık anlamında birtakım ilave puanlar verilmesi, yine yarıştan koparmadan ama hani, başlarken diyelim, diğerlerine göre biraz daha iyi bir puanla başlaması gibi uygulamaların daha faydalı olacağına inanıyorum açıkçası. Bu tür uygulamaları da yapmanın önünde bir engel yok, yeter ki teklif çağrısı yaparken bunlar tartışılın yönetim kurullarında, bu mümkün, biz de bunu çeşitli ortamlarda dile getirebiliriz, özellikle somut sorunların görüldüğü alanlarda.

Yine “Kalkınma ajanslarında daha dikkat çekici projeleriniz var mı?” diye sayın vekilimiz sordu. Müsteşar Yardımcımız da burada, onun için daha dikkatli, daha özel çalışalım. Hem yeni projeler oluşturmaya gayret edelim hem de mevcutlar arasından gerçekten sizin de bilginize sunulmaya değer projeler varsa onları iletelim inşallah.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyoruz.

Bir kere, çok verimli bir toplantı oldu.

Öncelikle, aslında, alanda gördüğümüz bu SODES’lerin yaygınlaşması, oradaki projelerin Türkiye’nin tüm bölgelerinde uygulanabilir olması hususu bizim de tespit ettiğimiz bir husustu. Bunun yaygınlaşmış ve 30 ile çıkmış olması sevindirici bir konu. Özellikle onun için teşekkür ediyoruz.

Kalkınma ajansları konusunda da, sosyal boyutu, ekonomik boyutu, kapsayıcı boyutu ve istatistiki ve araştırmacı bölgesel analizler boyutunda kadına yönelik özellikle toplumun tüm kesimlerinde adaleti, adil dağılımı, adil kalkınmayı sağlayacak projeler konusunda da kadına orada biraz daha pay ayrılması önemli bir husus gibi duruyor. Orada da SODES projeleri gibi kalkınmanın içinde de olabilir çünkü tüm bölgelerde var ama SODES tüm bölgelerde yok.

KALKINMA BAKANİ CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Doğru.

BAŞKAN – Karar alma süreçlerinde kadın varlığının artırılmasıyla ilgili hassasiyetimizi anladınız. Bu konudaki tüm bakanlıkların da aynı şekilde, ortaklaşa, duyarlı hâle getirilmesini ve en azından verilerimizin daha iyi bir noktaya gelmesini gerçekten çok arzu ediyoruz. Olabilecekken

olmuyor, bir şey var. Burada bir kırılma yaparsak çok çok ilerleyeceğine, iş gücüne katılım, istihdam yüzde 24'lerden 30'lara çıktı ki aynı onun da öyle bir ivme kazanacağına inanıyoruz.

TÜİK verilerinde birtakım 2007-2008 verileri var. Bunların güncellenebilir olması lazım. Şimdi, herhâlde 2012 verileri çıkacak.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – İnşallah.

BAŞKAN – Yenilenmiş olmasını arzu ediyoruz. Bazı detaylar var, onları birebir de paylaşabiliriz.

Bir de, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından kurum içi bir eğitim planınız var mı? Yani bu, ne bileyim, TÜİK'te olsun, GAP'ta olsun, ajanslarda olsun... Böyle bir eğitim programı ve bir birim oluşturulması, eşitlik birimi, eşitlik uzmanlarının çalıştığı ve üretilen politikaların eşitlikçi gözden analizinin yapılabileceği bir birim oluşturulması özellikle Kalkınma Bakanlığında çok önemli duruyor. Bunu temin edebilirsiniz, böyle bir birim oluşturabilirsiniz, tüm politikalarınızın daha görünür, kaynakları... Daha doğrusu politika üretirken kaynağını ve adil dağılımını çok daha.. Bizde hem var hem yok gibi duruyor. Yani şu anda baktığınız zaman, politikaların içinde görünür olabilmesi için bir bütçeleme çalışmasını belki o birim yapabilir çünkü hem var hem yok gibi gözüküyor. Daha görünür olması, "var" diyebileceğimiz çerçeveye oturtulabilmesi ve kurumun da bu alanda kurumsallaşmış ve cinsiyet açısından bakabilmesini çok net gösteren bir husus olur diye düşünüyoruz. Bu konuda biz ne katkı koyabileceğimize koyarız. Bu konuda beraber çalışmaya devam edelim diyorum Sayın Bakanım.

Çok teşekkür ediyoruz.

KALKINMA BAKANI CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Tüm uygulamalarınızda, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

Sağ olun.

Kapanma Saati: 13.08